

Izhaja ob 6 jutraj.
 Tisec letnina . . . 340 K
 mesečno 30
 za teden 300
 za teden 300
 za teden 300
 Oglasi za vsak mm vršne
 stolpce (58 mm) . . 2 K
 mali oglasi do 30 mm
 stolpce (58 mm) . . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
 Miklošičeva cesta 11. 1921
 Telefon 11. 73
 Upravišništvo:
 Sedna ulica št. 6
 Telefon 11. 24
 Račun iz. post. št. uradn.
 št. 11. 242

Današnja številka obsega osem strani in stane dve kroni.

Ljubljana, 3. septembra.

Naša valuta ne stoji dobro. Valute držav, ki imajo slabše naravne pogoje, bjejo valute Jugoslavije. Veliko se seveda krivde na tem, da to našo ljubo mlado državo obdaja zavist in deloma tudi bojazen pred našo silo. Vendar je glavni vzrok slabosti drug.

Ta situacija, ki danes s svojimi posledicami trka na duri vsake kmečke in delavske rodbine, bi ne bila mogoča, če bi bili v gospodarskem oziru tako svobodni kakor smo v političnem. Imamo sicer jesti, a to ni dovolj. Država, ki daje svojemu človeku samo dnevno hrano, mora postati kolonija. In če je tudi te dnevne hrane daleč preko potrebe, bo ta hrana kmalu dražja nego v zemlji, ki prideluje polovico tega, kar povzije njeno ljudstvo. Danes smo, kar se tiče industrijskih proizvodov, v popolni zavisnosti od tujstva.

Napram temu je samo en izhod. Razviti moramo narodno industrijo. Država mora sistematično odpravljati vso, ne morda s zabranami pavšalne narave, ampak s smoteno carinsko politiko, s tarifnimi olajšavami, davčnimi prednostmi in z administrativno podporo.

Naša stranka se je neprestano pogumno zavzemala za podporo industrije. Lahko se reče, da je bila v tem pogledu zelo osamljena, in da je interes industrije obenem interes delavstva, se jej je vedno obitalo, da je nekaka »kapitalistična« stranka. Vkljub temu smo se brezpogojno izjavili, da ima država velike dolžnosti napram industriji in obrti. Stori smo to v zavesti, da ima interes na industriji tudi kmet ne samo za to, ker ne sme biti glede svojih potreb odvisen od tujstva, ampak tudi zato, da nore svoje pridelke doma dobro prodati v industrijskih krajih. Se je v zadnjem času tudi delavstvo uvidevalo, kako napačna je bila politika tistih njenih demagoških voditeljev, ki so bili najbolj srečni če je delodajalec zadela teška izguba.

JDS je vedno zahtevala, da naša država, da si agrarna, vodi smoteno industrijsko politiko. Pri tem je širila neovržno istino, da industrijska politika ne more biti politika ene pokrajine, temveč samo politika urejena po velikih državnih interesih. Industrija, ki se zanaša v meglenih avtonomističnih frazah samo na razmere v eni pokrajini, bo slabo izhajala. Industrija mora biti pod vodstvom prekodržavnih vidikov in ne preneša plemenske suverenosti. Zato odgovarja programu naše stranke, da industrija za interese centralne države, ki potem odloča drža se interesa države.

Teški so bili časi, v katerih je živela naša industrija po vojni in zd se, kakor da bodo ti časi v bližnji bodočnosti še težji. Boriti se je morala ne samo s spremembami konjunktura, temveč mnogokrat tudi s totalnim neumevanjem potreb in z neverjetnimi in nepričakovanimi upravnimi ovirami. Industrija v Sloveniji v tem oziru ni obupala. Organizirala se je in započela razsežno akcijo, da v državi vzhudi več razumevanja in priznanja za svoje potrebe. Noben stan ni bil tako agilen kakor stan v industrije, ki se bori za eksistenco v svoji narodni državi.

V toku tega dela je nastala srečna ideja, da je za to propagando v lastni državi potrebno, da se aranžira izložba, ki se jutri v soboto v Ljubljani slovesno otvori. Daleč smo se do tistega časa, ko se bodo naše propagandne izložbe odvijale v tujstvu. Za enkrat moramo osvojiti šele area lastne svoje domovine.

Brez ovinkov priznamo, da je to delo državi v nedogledno korist in v sled tega eminentno patriotsko. Mi iskreno čestitamo industriji Slovenije na današnjem častnem dnevu in samo želimo, da bi bil odmev v vsej naši državi tak, kakor ga pridonos in solidnost naše industrije zasluži.

Neprestano misleč na visoki cilj polne ekonomske samostojnosti države bomo podpirali stremeljenja industrije in sploh obrtne proizvodnje brez ohran na levo in desno.

Washington, 2. septembra. Italijanska vlada naznanja uradno, da sprejme vabilo za udeležbo pri razorožitveni konferenci.

Fašisti požgali svefoivanski Narodni dom v Trstu

(Poročilo glej na 2. strani!)

Irci zahtevajo personalno unijo z Angleško

ULIČNI BOJI V BELFASU.

London, 2. septembra. (Izv.) Boji v Belfastu so bili mnogo resnejšega značaja, kakor je bilo sklepati iz prvih poročil. Vodili so se z vso zeditostjo in zahtevali na obeh straneh velike žrtve. Koliko izgub so imeli sinfajnovci, se ne da dognati. Na angleški strani je po dosedanjih podatkih 16 mrtvih in 83 ranjenih. Ulice so zabarikadirane in angleški koman-

dant je poslal oklopne avtomobile, da jih izčistijo.

«Daily News» poročajo, da so De Valera in njegovi pristaši končnoveljavno sklenili, odkloniti Lloyd Georgejev predlog, da ostane Irska proti Angliji v istem razmerju, kakor Kanada, Avstralija in drugi dominijoni. Največ, na kar morejo Irci pristati, je personalna unija z Anglijo.

Italija grozi z iztopom iz zveze narodov

Beograd, 2. septembra. Presbiro poročila Londona: «Chicago Tribune» prinaša vest iz dobro informiranih krogov iz Rima, da ni izključena možnost, da bi Italija v najkrajšem času izstopila iz zveze narodov. Pri ustanovitvi zveze narodov je Italija nardušeno podpirala to koristno idejo. Sezona pa je svojo vero v zvezo narodov izgubila in se zdi, da zvezo narodov sedaj ne amata za resno ustanovo, niti za internacionalno institucijo, temveč samo za instrument v rokah

Anglije in Francije, ki s njo varujeta svoje interese. Vredno je poudariti, da je od 170 uradnikov zveze narodov 70 uradnikov državljani Velike Britanije, 50 Francije, ostalih 50 pa je razdeljeno na 16 držav, ki so člani te zveze narodov. Samo 10 uradnikov Italijanov zastopa njene interese. Ta položaj izhaja veliko nezadovoljnost v Italiji, ki je igrala tako značilno in vidno vlogo v veliki svetovni vojni.

Profimonarhistične demonstracije v Nemčiji

Berlin, 2. septembra. (Izv.) Včerajšnje demonstracije za republiko so zavzele v vseh večjih mestih velik obseg. Socialisti komunisti in demokrati nastopajo povsod sporazumno. V Berlinu so se tudi vršile velike demonstracije, veliki nalepljeni plakati so porvali meščanstvo, naj se udeleži teh demonstracij. Pri demonstracijah je baje sodelovalo tudi več ministrov. Policija se ni vmešavala, ker so posamezne stranke same skrbale za red. Komunistični listi pozivljajo svoje pristaše, da ne izrabljajo te prilike za upore ali spopade z drugimi strankami. Poleg tega se pozivajo komunisti, da bojkotirajo vse trgovine, ki so pristašice reakcionarnih strank. Večina obratov je bilo zatvorjenih.

Namen, 2. septembra. Skupna manifestacija meščanskih in socialističnih strank levica za republiko in ustavo je v vsej Nemčiji potekla v največjem redu. V Berlinu je bilo okoli pol milijona manifestantov. Kljub velikemu številu manifestantov so ni pripetli noben incident niti pri nastopu niti pri razhodu. Vsi listi poudarjajo, da so manifestacije dokaz, da se je republikanska demokracija ojačila. Vlada politika je dobila novo oporo. Meščanstvo in socializem imata večino proti reakcionarnim in vojaškim krogom.

Pomoč Rusiji

Pariz, 2. septembra. (Izv.) Internacionalna komisija za pomoč Rusiji je končala svoje delo in poslala danes Čičerinu brzojav, v katerem ga prosi, da ne le sprejme komisijo, nego ji gre tudi kolikor mogoče na roko. V komisiji bo zastopana vsaka država po šestih zastopnikih, izvemši Amerike, ki ima že svojo posebno komisijo v Rusiji.

Moskva, 2. septembra. Dne 31. avgusta se je vsega skupaj pripravilo 11 milijonov 169.464 pudov žita, tako da je zagotovljena zimska setev na ozemlju, kjer je lakota. Kakor pa je razvidno iz raznih razglasov in iz člankov «Pravde», je položaj stradalajočega prebivalstva še vedno obupen. Vlada je namreč del dobavljenega žita porabila tudi za preskrbo industrijskih delavcev v velikih mestih in za bolnice. Brzojavka Kalininova iz lakotnega ozemlja prida, da je ondi umrljivost zaradi lakote še vedno jako velika. V kirgiški republiki je položaj strahovit. Obupni starši popuščajajo svoje otroke kar na cesti. Ker so jasli prenapolnjene, se tem zapuščenim otrokom ne more pomagati.

Erzbergerjeva morilca prijeta?

Dunaj, 2. septembra. (Izv.) Kakor poroča «Vossische Zeitung», sta se včeraj zglasila pri tvrčki Meiners na Heldeburg dva mladeniča, si naročila obleko in izjavila, da jo prideta v kratkem iskat. Mladeniča sta v resnici prišla, vzela obleko in se takoj nato preoblekla. Ko sta plačevala, se je dognala, da razpolagata z veliko vsoto denarja. Imela sta pri sebi nad 100 tisoč mark in tudi nove potne kovčke. Lastniku tvrke sta se zdela mladeniča sumljiva, obvestil je o zadevi takoj policijo in mladeniča sta bila v trenutku, ko sta se hotela odpeljati z

avtomobilom, aretirana. V tem trenutku je eden izmed njih prijel za samokres, hoteč izvršiti samomor. Zdi se, da sta imenovana mladeniča morila Erzbergerja, ker se popis oseb popolnoma ujema z navedbami.

BOLGARSKO-TURŠKA ZVEZA.

Beograd, 2. septembra. Presbiro poročila iz Aten: Vkljub vsem dementijem bolgarske vlade, da ne obstoja nikaka tajna zveza z Angoro, se iz verodostojnega vira doznava, da je bil g. Markov, general v pokojju, ki je vodil diplomatske agende Bolgarske v Carigradu, nedavno v Carigradu in da je imel tam več razgovorov z bivšimi turškimi častniki, osebno z načelnikom generalnega štaba, Egi pašo, s katerimi je razpravljal o razdelitvi Tracije med Turčijo in Bolgarsko. Ta misija generala Markova najboljše kaže, da sofijska vlada noče opustiti misel, da pokoplje mir na Balkanu.

REKONSTRUKCIJA FRANCO-SKE VLADE.

Pariz, 2. septembra. (Izv.) «Echo de Pariz» poroča o krožiči govorici, da se bo v najkrajšem času rekonstruiral kabinet Briand. Rekonstrukcija bo posledica finančne politike ministra Doumiersa. Na njegovo mesto bo prišel, kakor se govori, sedanji obnovitveni minister Loucheur. Da pa se bo mogla ta sprememba izvesti, bo odstopil ves kabinet Briand.

BREZPOSELNOST V ANGLIJI.

London, 2. septembra. (Izv.) Število angleških brezposelnih znaša 1.375.000. V tem številu pa se niso všteli oni, ki so zaposleni samo po pol dneva in katerih število znaša 444.000.

Srditi boji v Indiji

POULIČNI BOJI V KALKUTI

London, 2. septembra. (Izv.) Državni urad za Indijo javlja, da je bil oddelek vojaštva in policije na potu iz Kalkute v Malapuram napaden od vstašev. Borba je trajala celih pet ur. Izgube upornikov se cenijo na 500 mrtvih. Angleži so izgubili enega častnika in dva vojaka, nekaj pa jih je ranjenih. Četa je dospela v Malapuram.

Berlin, 2. septembra. Listi javljajo

iz Pariza: Kakor poroča «Petit Journal» iz Kalkute, se vrše tam poulični boji med vstaškimi domačini in britanskimi četami. V mestu so zgrajene barikade. Indijski duhovniki pridigajo javno proti Evropejcem. Vsa britanska javna poslopja so vojaško zastražena. Kakor poroča «Matin», so angleški vladni krogi jako prestrašeni zaradi zadnjih poročil iz Indije.

Zapadno-madžarsko vprašanje pred avstrijskim parlamentom

Dunaj, 2. septembra. Narodni svet se je danes sestal k razpravi o zapadno-ogarskem vprašanju. Najprej se je soglasno odobrila med avstrijsko republiko in Zedinjenimi državami sklenjena mirovna pogodba. Zvezni kancelar dr. Schober je potem poročal o najvažnejših dogodkih na Zapadnem Madžarskem in je končal s zagotovitvijo, da bo v zvezi včerajšnjega sklepa zunanjega odseka avstrijske

vlada v razpravi na dosedanje postopanje treh glavnih velesil vztrajala pri svoji odločni volji, izvesti pogodbe, dokler ne bo v nedeljo tako slovesno prekinjena predaja Burški uspešno izvršena. Nato so govorili še zastopniki strank in odobrili se je po glavnem odseku storjeni sklep, da se z ozirom na sedanje razmere v Burški odgode volitve članov upravnih mest za Burško.

Intervencija antante v Budimpešti

London, 2. septembra. Veleposlanski svet je poslal madžarski vladi noto, ki izraža začudenje, da zavlačuje madžarska vlada prodajo Zapadne Ogrske Avstriji. Noto spominja na to, da so Srbi že izpraznili Baranjo. Izraža se upanje, da ne bo nobenega zavlačevanja več.

Preobrat v Mali Aziji

Pariz, 2. septembra. (Izv.) Grške čete, ki so se morale umakniti pred turškim napadom, so se v zaledju zopet pregrupirale in podvzele, ojačene s rezervami, energično protiofenzivo. Po soglasju vseh vesteh iz Aten in Carigrada, je bila ta ofenziva uspešna. Grški protinapad se je poerečil in turško deeno krilo se umika hitro nazaj.

VAŽNA SPREMENBA V ZUNANJEM MINISTRSTVU.

Beograd, 2. septembra. (Izv.) Kakor se govori v političnih krogih, je obel pomočnik ministra zunanjih zadev g. Tiča Popović. Njegovi prošnji za dvomesečni dopust se je ugodilo. Od informirane strani se čuje, da je ta bolezen g. Popovića posledica — nezadovoljstva vlade z delovanjem gosp. Popovića posebno v vprašanju Baranje. Na njegovo mesto pride najbrž Ljuba Pešić, naš sedanji delegat v Trstu, tudi pristaš radikalne stranke.

DEMOKRATSKI KLUB ZA POSPEŠEVANJE RAZPRAVE O POSLOVNIKU.

Beograd, 2. septembra. (Izv.) Danes dopoldne je demokratski klub predlagal predsedništvu skupščine, da se čimprej skliče seja odbora za poslovnik. Predsednik je poziv izročil predsedniku odbora g. Trifkoviću.

NADALJEVANJE POGAJANJ MED DEMOKRATI IN RADIKALCI.

Beograd, 2. septembra. (Izv.) Pogajanja med demokrati in radikali glede določitev programa za nadaljno skupno delovanje, ki so bila prekinjena, bodo v kratkem zopet obnovljena.

NAŠ ZASTOPNIK PRI LIGI NARODOV.

Beograd, 2. septembra. (Izv.) Naš delegat v Ligi narodov, dr. Spalajković, odpotuje jutri v Zenovo, kjer se prične zasedanje Lige.

AKADEMSKI KOLEGIJ.

Za ravnatelja Akademskega kolegija, ki bo otvorjen jeseni v novo adaptiranim poslopiju bivšega hotela «Triglav» je imenovan resnični profesor Fran Jeran.

MINISTER KUKOVEC V LJUBLJANI.

Sinoči je prispel iz Celja v Ljubljano minister za socialno politiko dr. Vekoslav Kukovec, ki se udeleži današnje slavnostne otvoritve Ljubljanskega velikega sejma.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 210.25—211.25, Bukarešta 215 — 218, Milan izplačilo 815 — 825, ček 800 — 810, London 680 — 685, Newyork ček 180 — 180.25, Pariz 1430 — 1432, Praga 217 — 219, Sofija 144 — 150, Svica 3090, Dunaj 16.15 — 16.20, Budimpešta 46 — 46.75, valuta: dolar 179.25 — 180, avstrijske krome 17 — 18, rubliji 22 — 30, češke krome 211.20 K v zlatu 650, franki 1425, napoleoni 635 — 640, marke 208 — 210, leji 222, lire 815 — 818.
 Banka za Primorje 760 — 775.
 Trg. obrtna banka 235 — 240.
 Hrv. eskomptna banka 635 — 660.
 Jadranska banka 1940.
 Jugoslovenska banka 480 — 490.
 Ljub. kreditna banka 815 — 820.
 Narodna banka 500 — 525.
 Pražediona 5030 — 5080.
 Rečka pučka banka 380 — 390.
 Srpska banka 700 — 705.
 Gorania 550 — 600.
 Gutman 1800.
 Nar. kumeka industrija. —
 Našička industrija drva 500 — 525.
 Slavonija 475 — 480.
 Beograd, valute: dolar 44.60—44.70, franki 348, švicarski franki 740, leji 54.50, levi 38.50, marke 52.50, avstrijske krome 420, češke krome 56, devize: Zepava 770, Praga 54.20, Dunaj 4.12, Berlin 52.60, Milan 199.
 Dunaj, devize: Zagreb 615 — 619, Beograd 2752 — 2772, Berlin 1316 — 1322, Budimpešta 2885 — 2915, Bukarešta 1320 — 1330, London 4270 — 4290, Milan 5215 — 5235, Newyork 1138 — 1142, Pariz 8955 — 8995, Praga 1874 — 1380, Sofija 930 — 940, Varšava 3510 — 3710, Zürich 195.25 — 195.75, valute: dolarji 1125 — 1129, levi 910 — 920, marke 1313 — 1319, funti 4240 — 4260, francoski franki 8920 — 8980, lire 5180 — 5200, dinarji 2448 — 2463, poljske marke 3525 — 3725, leji 1312.50 — 1322.50, švicarski franki 19475 — 19525, češkoslovaške krome 1372 — 1378, madžarske krome 2895 — 2892.50.
 Praga, devize: Berlin 95.50 — 96.50, Zürich 1428.50 — 1431.50, Milan 374 — 376, Pariz 653.50 — 656.50, London 311 — 313, Newyork 825 — 835, Beograd 180.25 — 181.75, Bukarešta 95.50 — 96.50, Sofija 67 — 68, Dunaj 702.50 — 706.50, Varšava 235 — 235, Zagreb 4510 — 4590, Budimpešta 2060 — 2140, valute: 9375 — 9675, švicarski franki 1423.50—1426.50, lire 371 — 373, francoski franki 651.50 — 654.50, funti 310 — 312, dolarji 82 — 83, dinarji 176.25 — 177.75, leji 935 — 950, levi 66 — 67, avstrijske krome 702.50 — 762.50, poljske marke 195 — 255, madžarske krome 2060 — 2140.
 Zürich, devize: Berlin 677.50, Newyork 583, London 2188, Pariz 4395, Milan 2080, Praga 705, Budimpešta 1475, Zagreb 325, Bukarešta 6925, Varšava 050, avstrijske švicarske krome 634.
 Berlin, devize: Italija 397.60—398.40, London 326.65 — 327.35, Newyork 872.85 — 874.65, Pariz 690.30 — 691.70, Svica 1508.45 — 1506.55, Dunaj 1028 — 1032, Praga 104.45 — 104.75, Budimpešta 2177 — 2183.
 Pariz, 2. septembra. (Izv.) Listi poročajo, da so zbrali Španci v Meliji 45.000 vojakov za novo akcijo proti upornikom.

Narodni dom pri Sv. Ivanu v Trstu požgan

Trst, 2. septembra.

Danes ob pol treh jutraj je tolpa tržaških fašistov vdrla v Narodni dom pri Sv. Ivanu, ga polila z bencinom in zažgala. Lepa gledališka dvorana je pogorela z odrom in vsem inventarjem vred do tal. Škoda se ceni na četr milijona lir.

Odkar je pogorel ponosni tržaški Narodni dom, ki je bil živa priča žilavosti, vztrajnosti, marljivosti in narodne zavednosti tržaških Slovencev, je postal Narodni dom v Sv. Ivanu v Trstu zatočišče naših narodnih društev. V njem je razpel zopet svoja krila tržaški Sokol, takoj se je preselila tudi slovaška Glasbene Matice in Talija se je pripravljala, da odpre jeseni v njem svoj hram.

Italijanom je bil Narodni dom pri Sv. Ivanu v Trstu že od nekdaj silni trn v peti. Saj je bil Sv. Ivan posebno pri vsakih volitvah poročil hudih bojev, v katerih sta se merila domači slovenski in vsiljavci se tuji italijanski živeli. Italijani so ga hoteli zavzeti za vsako ceno, toda zavedni Svetoivančani so vedno odbili vse napade. Med njimi ni bilo izjave in zato so bili v občinski svet, oziroma tržaški deželni zbor izvoljeni vedno samo Slovenci.

Prekrat je ustvaril nove razmere, a Svetoivančani so kljub temu ostali zvesti sinovi svojega naroda. Čegar jezik in šege so čuvali kakor svetinje. Njihov Narodni dom je ostal še vedno središče njihovega kulturnega, gospodarskega in političnega snovanja, po želostni usoli tržaškega Narodnega doma pa je še pridobil na pomenu. Italijani so dobro poznali pomen to slovenske trdnjave in so zato po prvu dvakrat poizkušali nanjo atakovati. Nakana pa se jim nikdar ni posrečila in so obakrat napravili samo neznatno materialno škodo, kar pa je domačine le podkrenilo, da so se še bolj oklenili svojega kulturnega središča.

Včeraj jutraj so tržaški fašisti vki pobrali popolnoma nepričakovano izpravi in tretji svoj napad, žalibog to pot z uspehom. Kar je ustvarila slovenska žilavost v dolgih letih, je postalo žrtev plamena v par urah.

Fašistovski organ «Popolo di Trieste» je priobčil predvčeršnjem tendenciozno vest, da so na soški fronti dobili nekega našega človeka, ki je izkopaval italijanske mrlice in jih ropal. To je bilo baže novost za napad na svetoivanški Narodni dom.

Okoli pol treh jutraj je po nekaterih vesteh pridrel kamion, na katerem

rem je bilo 20 — 24 pobalnikov, obojenih s samokresni in deloma maskiranih, najprej pred tiskarno «Edinost» v ulici Sv. Františka. Ker pa je tamkaj v poslopju stalno nameščena straža pobaline prepodila, so se ti odpravili naravnost proti Sv. Ivanu. Tamkaj je seveda že vse počivalo in so nikomur ni niti sanjalo, da se pripravljajo požig slovenske posesti. Kamion se je ustavil pred Narodnim domom. Fašisti so poslopje takoj obkrožili in vtrli s silo v hišo. Gospod Karel Dekleva, gostilničar in upravitelj Narodnega doma, edina stranka, ki stanuje v poslopju, je takoj, ko je zaznal ropot, vstal in odšel v vežo pogledat, kaj se godi. Fašisti so ga v trenutku obkrožili, mu nastavili samokres na prsa, vrgli iz postelje tudi njegovo soprogo in obe hčerki in odvedli vse k cerkvi, približno kilometer daleč, vse le za silo obloščene. Tamkaj so vse ostavili in jim zagrozili, da jih bošta dva fašista, ki sta skrita za oglom, takoj prestrelila, ako bi se drznili klicati karabinjerje na pomoč. Sami so na to hitro izginili.

Krmar se je nato vrnil proti Narodnemu domu, kjer se je nudi strahen prizor. Fašistovska tolpa, ki je ostala v Narodnem domu, je bila med tem vdrla v zadaj se nahajajočo gledališko dvorano, jo polila z bencinom in zažgala. Dvorana z odrom vred je bila v trenutku v plamenu. Mogočni ognjeni zublji so se dvigali proti nebu. Dvorana je z odrom vred pogorela do tal. Telovadno orodje tržaškega in vrdejskega Sokola, kakor tudi ves inventar dramatičnega in pevskega oddelka so postali žrtvato žrtev ognja. Planeni so začeli posegati tudi že pe preložen dvopodstropnem poslopju, ki bi gotovo tudi pogorelo, ta niso prišli gasilci, ki so skupno z domačini rešili, kar se je še dalo rešiti. Požar je trajal do šeste ure jutraj.

Razburjenje med tržaškimi slovenskimi življenjem je seveda velikansko. Pripominjamo samo še, da so tržaški Slovenci ravno v tem Narodnem domu priredili povodom Dantejeve 600 letnice veliko spominsko slavnost, na kateri je predaval dr. Alojzij Ros o življenju in snovanju tega največjega genija. Za plačilo so jim sedaj sinovi tisoletne kulture zažgali Narodni dom.

Zgorela gledališka dvorana je bila 16 m 60 cm dolga in 11 m 90 cm široka brez odra. Škola se ceni na četr milijona kron.

7.) Pozornost naj se polaga na to, da se nova trošarina na vino ne izrabljuje od strani gostilničarjev.

K anketi je povabil zastopnike vseh važnih mestnih preskrbovalnih in stanovskih organizacij brez razlike strank. Na anketi bosta zastopana tudi pokrajinska uprava in mestni magistrat.

Prosveta

Gledališna sezona v Zagrebu. Dne 1. septembra se je otvorila v Zagrebu jesenska gledališna sezona s dr. Dimitrovo dramo «Vojvoda Momčilo». Drama je prilično dobra. Režija je dosegla povoljen efekt. Občinstvo je sprejelo dramo z dobrim razpoloženjem.

«Vesna». Te dni izide tretji zvezek ilustrovanega kulturnega in modnega mesečnika «Vesna». Opozarjamo posebno na članek k dr. Tavčarjevi 70letnici, ki je opremljen z 19 slikami. Dalje prinaša ta zvezek poleg drugega zanimivega literarnega članka in podob tudi osem posnetkov od pogreba Nj. Velikanstva kralja Petra. Opozarjamo na ta edini slovenski modni list interesne in želimo, da si list čimprej naroče, ker je zanimanje za list izredno veliko.

Sokolski vestnik

Sokol St. Vid-Stična naznanja vsem bratskim društvom, da se prireditev dne 4. septembra t.l. v Stični vsled žalovanja povodom smrti Nj. Velikanstva kralja Petra I. ne bo vršila, ampak se preloži na prihodnje leto.

Sokol Polje priredi v nedeljo dne 4. t. m. svoj drugi javni nastop v Zgornjem Kašlju pri Gradu. Sodeluje orkester Sokola I. Ugodna zveza z vlakom Zalog-Ljubljana in nazaj.

Sport in turistika

Nogometna tekma Grazer Amateursportklub : Ilirija se vrši v nedeljo dne 4. t. m. ob 17. uri na prostoru Ilirije pred državnim kolodvorom. Graški Amaterji so lansko sezono že igrali v Ljubljani in dosegli proti Iliriji rezultate 3:2 in 2:4. So prvorazredno avstrijsko moštvo, ki uživa dober renome. Ilirija bo nastopila proti njim z istim moštvom, ki je pretečeno nedeljo tako izvrstno igralo proti sarajevskim Amaterjem.

Bokarski match med avstrijskim championom teške kategorije Rossom in championom lahke kategorije Vrbancem se priredi v nedeljo dne 4. t. m. pred nogometno tekmo Ilirija : Grazer Amateure na sportnem prostoru Ilirije pred državnim kolodvorom. Pričetek ob pol 17. uri. — Po velikanski pozornosti, ki jo je vzbujal pravkar match za svetovno prvenstvo med Amerikancem Dempseyem in Francozom Carpentierom po vsem svetu, bo tudi nedeljski match med tema izvrstnima atletoma za naše sportne kroge velika senzacija.

Nogometna tekma med ljubljansko Sparto in sportnim klubom Celje se vrši v nedeljo dne 4. t. m. na igrišču celjskih «Atletikov» v Celju.

Sportni teden. Letošnji «Sportni teden» Sportne zveze v Ljubljani se vrši od 7. do 18. t. m. Obsega vse sportne panoge razun zimskosportnih in se ga udeležijo vsi sportni klubi Slovenije. Otvori se dne 7. t. m. na prostoru «Ilirije» z lahkoatletičnimi tekmami in žensko rokometno tekmo med Jadranom in Slavijo. Natančnejši spored se objavlja.

Kolesarska tekma za jugoslovansko prvenstvo se vrši na 145 km dolgi poti Ljubljana-Zagreb v nedeljo dne 4. t. m. Prijavljenih je 32 dirkačev, med njimi vsi znani kolesarski prvaki iz Zagreba (Pavlija, Šostarka, Znidarič) in Ljubljane (Ogrin, Šiško, Solar, Umek). Tudi iz Splita se je udeležila dva kolesarja, od katerih je eden — Asanović — že prisel v Ljubljano. Prevozišče je celo pot iz Splita preko Zagreba do Ljubljane na kolesu. Asanović je znan dalmatinski dirkač in utegne biti resen tekmelec Zagrebčanom in

Ljubljancem. Vsekakor bo tekma zelo napeta in zanimiva. Odhod je iz Ljubljane pri 2.4 km na Dolenjski cesti ob 6. uri zjutraj.

Naše šole

GLASBENA MATICA V LJUBLJANI.

Vpisovanje gojencev v konservatorij se vrši v dne 5. do 10. septembra 1921. v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica 8/1, in sicer vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Gojenci se morajo oglašiti osebno pri vpisovanju. Sprejemni izpiti se vrše v dne 9. do 14. septembra t.l. in sicer: dne 9. septembra ob 9. uri delajo sprejemne izpite vsi oni učiteljski kandidati, ki se nameravajo pripravljati za državni izpit iz glasbe. Isti dan ob 3. uri popoldne imajo sprejemni izpit oni, ki se na novo vpišejo v dramatično šolo. Dne 10. septembra ob 9. uri je izpit iz solopetja vseh na novo vstopilnih gojencev in onih, ki koncem minulega šolskega leta niso položili izpita; ob 3. uri popoldne pa se vrše sprejemni izpiti iz vseh teoretskih predmetov (teorija, harmonika, kontrapunkt, kompozicija itd. Dne 12. in 13. septembra ob 9. uri dopoldne imajo izpit vsi na novo vstopilni gojenci klavirja, ista dneva ob 3. uri popoldne pa gojenci govili, viole in čela. Dne 14. septembra ob 9. uri dopoldne je izpit za vse nove gojence za lesne in kovinske instrumente (flavta, oboa, klarinet, lagot, rog, trobenta, pozavna) in za gojence kontrabas.

Pri vpisovanju je plačati: članarino Glasbene Matice letnih 40 kron, vpisnino za vsakega učenca 20 kron in ukovino za polovico meseca septembra. Ukovina je sledeča: Za I. letnik teorije in mladinskega petja 20 kron mesečno, ukovina za instrumentalni pouk enega glavnega predmeta v pripravljalnih razredih (klavir, gosli) 80 kron mesečno; v nižji, višji konservatorijski stopnji ter v operni in dramatični šoli pa za pouk v instrumentalnih, teoretičnih in praktičnih predmetih 100 kron mesečno (kdor obiskuje dva glavna predmeta, plača za drugega le polovico ukovine. Obvezni stranski predmeti so ukovine prosti). Za solopetje se plačuje mesečno 120 kron ukovine.

Sprejemni pogoji so sledeči: dovršeno osmo leto za pouk splošne glasbene teorije in mladinskega petja; dovršeno deveto leto za instrumentalni pouk (klavir, gosli); za orkestralne instrumente pa poleg fizične sposobnosti še vsa dovršeno dvajseto leto.

Podrobna polasnila se dobe v pisarni Glasbene Matice.

Glasbena Matica v Celju naznanja, da se vrši vpisovanje 12. in 13. t. m., pouk se pa prične dne 15. t. m.

Pričetek šolskega leta na javnih mestnih ljudskih šolah v Ljubljani. Na javnih mestnih ljudskih ljubljanskih šolah, izvezmši I. in II. mestno deško ljudsko šolo in pa mestno pomožno šolo, se prične šolsko leto 1921/22 v sredo dne 14. septembra 1921. s skupno sv. mašo in v četrtek dne 15. septembra 1921. z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v ponedeljek dne 12. in v torek dne 13. septembra 1921 vselej od osmih do dvanajstih dopoldne, in sicer: Za III. in V. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti št. 21; za IV. mestno deško ljudsko šolo v šolskem poslopju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za III. mestno deško ljudsko šolo in za mestno manjšinsko šolo v šolskem poslopju na Erjavčevi cesti št. 19; za šišensko deško in dekliško ljudsko šolo v šolskem poslopju na Gasliški cesti št. 242; za mestno barjansko šolo v šolskem poslopju na Izanski cesti št. 40. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se na delno odklanjajo, po čemur se je šolskim vodstvom točno ravnati. Vse podrobnosti polasnjujejo šolska vodstva pri vpisovanju.

Državno moško učiteljsko v Mariboru. Na tem zavodu se vrši vpisovanje bivših učencev vadič ter gojencev in gojenk letnikov v ponedeljek dne 12. septembra dopoldne. Učenci, gojenci in gojenke, ki žele na novo vstopiti na ta zavod, naj se zglase v ponedeljek, dne 12. septembra popoldne v ravnateljevo pisarno. Pri sprejemu v prvi letnik učiteljske imajo prednost oni gojenci, ki so izpolnili ob vstopu 15. leto in ki so dovršili 4. razred gimnazije, realke ali meščanske šole. Gojenke se bodo na tem zavodu sprejemale samo v III. in IV. letnik. Bivši učenci, gojenci in gojenke zavoda naj prinese k vpisovanju zadnje šolsko izpovednico, nanovo vstopajoči pa krstni list in zadnje šolsko izpovednico z ohranjenimi prejšnjega zavoda. — Ravnateljstvo.

Na trgovski šoli v Novem mestu se vrši vpisovanje učencev in učenek v I. in II. letnik dne 12. septembra od 9. do 12. ure. Sprejemni in ponavljalni izpiti bodo 12. in 13. septembra. Šolsko leto se začne dne 14. septembra s skupno sv. mašo v frančiškanski cerkvi ob osmih zjutraj. Po maši se bo v šoli prebral in razložil disciplinarni red in naznanil urnik. Vpisnina znaša 20 kron, prispevek za učila 10 kron. Šolnina je mesečno 60 K in se mora začetkom vsakega tečaja plačati vedno za pet mesecev naprej.

Meščanska šola v Zalcu. Vpisovanje na tej šoli se vrši za vse učence in učenke dne 15. septembra od 8. do 12. ure. Redni pouk se prične dne 16. septembra. V prvi razred se sprejmejo tisti, ki so z dobrim uspehom dovršili peto šolsko leto ljudske

šole. Pri vpisovanju se morajo predložiti: 1.) zadnje šolsko izpovednico, 2.) krstni list ter vsled s šolskim letom 1921/22 vrnjene šolnine in vpisnine tudi 3.) torzadek no izjavo pristojne občine za tistega, ki se hoče oprostiti plačevanja vpisnine in eventualno šolnine. Potrebna polasnila glede vpisnine in šolnine dobi vsakdo pri svoji domači občini. — Ravnateljstvo meščanske šole v Zalcu.

Ljubljanski veliki semenj

Oficijelni katalog Ljubljanskega velikega sejma je izšel ter se prezentira izredno lepo. Na 91 straneh so v katalogu označene na kratko vse informacije za posetnike sejma ter nasteti po strokah in paviljonih vsi razstavitelji. Drugi del kataloga vsebuje pregledno sestavljene inserate. Katalogu je pridejan situacija inšert sejmškega prostora in pa lep načrt mesta Ljubljane. Tiskani katalogi «Delniški tiskarni», ki je tudi tu pokazal svojo tehnično dovršenost. Cena kataloga je 10 dinarjev.

Najboljše in najcenejše obleke izdeluje in dobavlja konfekcijska industrija Frande, Ljubljana, Emonska cesta 8. Trdka je prva zastopnica svetovnoznanih prvovrstnih češkoslovaških tovarn ter ima v zalogi razno suknjo, blazevino in podlogo v bogati izbiri. — Pred nakupom obiščite oddelke te trdke na Ljubljanskem vzorčnem velesejmu v paviljonu E, št. 52, (prvi veliki paviljon pri glavnem vходу na levo — domača industrija), ali pa njeno skladišče na Emonski cesti 8. Opozarjamo tudi na ogled trdke Frande v današnji številki našega lista.

Kolinska tovarna kavnih primesi, trgovsko delniško podjetje, je izločilo na Ljubljanskem velesejmu v paviljonu 6 št. 190 svoje izdelke v veliko impozantno piramido. Kolinska cikorija se kot izvrstna kavana primes gospodinjstvom najbolj priporoča. Poskusite in prepričate se ter zahtevajte povsod le Kolinske kavnne primesi.

Današnje prireditve v Ljubljani

Slavnostna otvoritev razstave planinskih in pokrajinskih slik ob 4. uri popoldne v Jakopičevem paviljonu.

Kolektivna umetnostna razstava Sale Santia v telovadnici «Mladike». (Od 9. do 12. in od 13. do 15. ure). Vstopnina 2 din., za dijake in vojaše 1 dinar.

Umetniška razstava bratov Kralj v Akademskem domu, Miklošičeva cesta. Glasbeni koncert Letnega gledališča vske popoldne v parku hotela «Tivoli». Zvečer predstava Letnega gledališča.

Nastopi težkoatletične sekcije zagrebške «Croatie» v veliki dvorani letnega gledališča doma. Začetek ob pol desetih zvečer.

Kino «Ideal», Aleksandrova cesta. Zadnja večerna predstava ob pol deveti uri. Slike o pogrebu kralja Petra.

Cirkuske predstave v Lattermanovem drevoredu vsak večer.

POZIV!

Ponovno se obrača «Gospodstveni Zvon» na narodno čuteča, dobra srca Slovencev in do bratskih narodov Srbov in Hrvatov — do svojih neosvobojenih bratov Korošcev z milo prošnjo, da prispejajo po svojih močeh pri cvetličnem dnevu, ki bo dne 11. septembra 1921.

Potreba je nujna in velika, ker bo moral «Gospodstveni Zvon» v prihodnje šolskem letu vzdrževati razne zavode in konvikte v prid koroškimi dijakom, da s tako pripravi in ohrani inteligenco za bodoče veliko narodno delo.

Pri tej priliki se že sedaj naproša vrle narodne gospodinjce, da se zgledajo v veliki dvorani na magistratu v svrhu podajanja cvetlic istega dne ob 8. uri. Za odbor: predsednik dr. Jos. Oblak.

NOVA TEORIJA O SANJAH.

Splošno je znano, da se v sanjah čestobavimo s stvarmi, ki nas v bdečem stanju kaj malo ali sploh nič ne zanimajo. To vprašanje nam razjasnjuje francoski biolog Delage v svoji študiji, v kateri postavlja novo teorijo o snu. Ako se povod naših sanj vtisi iz bdečega stanja, potem se o priliki spanja vrši izbira teh vtisov. V bdečem stanju preganjamo misli, ki nas ne zanimajo, dočim si važnejše zapomnimo. Tako zanemarljive misli se nam ponoči osvežejo in vračajo zopet v snu. Zato imamo čisto tudi sladke sanje, ker smo ravno sez dan odbilj sladke misli. Neizdelane misli sez dan niso izgubile svoje energije in silijo zato ponoči z vso silo v ospredje.

Ta teorija ima svojo praktično vrednost. Ako hočemo imeti lepe sanje, čez dan ne smemo baviti z ugodnimi mislimi in obratno; ako se hočemo izogniti neugodnim sanjam, moramo tekom dneva obdelati vse neugodne misli, ki nam prihajajo.

SLOŽNO DELO SPASI NAROD ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO

V boj proti draginji

Ljubljana, 2. septembra.

Skokoma naraščajoča draginja je ljubljansko prebivalstvo globoko vznemirila. V političnih organizacijah JDS so se že več časa vršila posvetovanja, kako uvesti energično akcijo, da se omili in odpravi neznoznost stanje. Da ne zadostuje dosedanja metoda priloži in zahtev, ki pogosto le premalo vpoštevalo realne razmere, je bilo od vsega začetka jasno. Šlo je zato, da se izdela konkreten akcijski program ter se ga vzame za podlago nadaljnjih akcij. V razgovorih pri načelnstvu JDS je bil tak program sestavljen in demokratska organizacije so po svojih zapnikih se postavile na čelo gibanja, ki mora kmalu pokazati uspehe. Treba je, da se ljubljanski konzumenti brez razlike strank pridružijo tej akciji, ki bo tem učinkovitejša, čim širši stoji bodo stali za njo.

V izvedbi zaključkov načelnstva in organizacij JDS se je danes dopoldne zgledala pri zastopniku pokrajinskega namestnika g. dr. Baltiču deputacija ljubljanskih političnih društev in krajevnih organizacij JDS. Prosila je, da pokrajinska uprava nemudoma ukrene, da ne zavre skok ceni na življenjskem t. g. ki je nastal deloma zaradi izvoznih razmer, deloma zaradi

prilpav k velikemu sejmu. Po razgovoru z zastopnikom pokrajinskega namestnika, se je sklenilo, da skliče mestni magistrat za ponedeljek dne 5. t. m. anketo, ki naj stavi konkretno predloge.

Deputacija se je na to oglašila pri magistratnem ravnatelju g. dr. Zarniku, ki je pozval k razgovoru z zastopniki ljubljanskih političnih društev JDS mestno tržno nadzorstvo. Po občirni debati se je določilo anketo predložiti sledeče nasvete:

- 1.) Doseči le cetero, da daje železnica prometni material v prvi vrsti na razpolago domači obci in različnim domačim stanovskim aprovizacijam, potem šele izvoznikarjem.
- 2.) Izvoznikarji živine (govedi in prašičev) morajo dati na razpolago potrebno množino mesa domačemu trgu in po določenim maksimalni ceni.
- 3.) Na ljubljanskem živilskem trgu je postriti nadzorstvo, da ne kupujejo vsega izvenljubljanski interesenti.
- 4.) Določiti le maksimalne cene.
- 5.) Vsako prekupovanje in nakupovanje v večjih množinah je dovoljeno šole po 11. uri. Dovož živil v Ljubljano pa mora biti gotov do 9. ure. Prekupovanje v okolici je treba popolnoma zabraniti.
- 6.) Nadzorovanje pekov je treba poostriiti in paziti je na peko iz dobre moke in v predpisani težil po maksimalni ceni.

na bojišču enajst tisoč, ostali pa so bežali na vse strani. V tem boju so se složno bojevali, ramo ob ramo, bratje kristjani, brez razlike, da-li so katoliki ali pravoslavni, s Stojanom Jankovičem in fratrom Vučkovičem na čelu.

Sinjanji so hoteli to zmago ovekovčiti in v srehi svojih potomcev ohraniti spomin na junaško navdušenje, ki jih je jahal in kreplil v stoletni borbi. Ustanovili so viteško albarsko društvo ter po njem gojili še nadalje viteške igre in iskreno rodoljubje.

Albarsko društvo spominja v mnogem na srednjeveška viteška društva, kakršna so imeli tudi drugi narodi, a albarske igre in vaje so podobne nekdanjim turnirjem. Na čelu društva je vojvoda, njegovi častniki pa so alaj-čauš, barjaktar in pobočniki. Alkarji nosijo črno uniformo, s srebrnim in zlatom izvezeno v narodnih motivih; na glavi imajo kalpak s perjanico, ob boku sabljo, z zlatom in srebrnom okovano, v roki pa dolgo sulico. Vsak alkar ima konja z bogato opremo ter ob strani «momka», ki mu streže in pazi na konja.

Vsako leto, na obletnico slavne zmage nad Turki, oblečejo alkarji to uniformo ter proslavljajo svojo zmago s prireditvijo glasovite igre «alka». In vsako leto

na omenjeni dan se zgrne v Sinj skoraj vsa Dalmacija in dober del Bosne in Hercegovine, da prisostvuje tem viteškim igram.

Alka se izvaja tako-le: Na sredi velike ceste pred Sinjem vli na drevesu alka, ki je v svojem krogu razdeljena na več oddelkov, katerih vsaki nosi eno, dve ali tri številke. Alkarji prijezdijo v naglem diru na konjih in skušajo s sulico zadeti alko. Kdor zadene največ števil, ta je zmagovalec, ki ob sviranju glasbe in ob navdušenih vzklikih gledalcev odnese nagrado.

Zastopniki albarskega društva so prišli na kraljev pogreb, da izkažejo zadnje počaščenje Osvoboditelju ter da dinastiji in Beogradu izrazijo zvestobo Primorja. Na čelu albarskega odposlanstva je prišel v Beograd vojvoda društva g. Vice Grabovac, ugleden rodoljub, katerega so za časa avstrijskega režima silno preganjali in vlačili po internacijah, ki pa je danes ob Cetini eden najodličnejših nosilcev ideje popolnega narodnega edinstva.

Razen vojvode Grabovca je prišel v Beograd tudi Dušan Tripalo, član ugledne obitelji, ki se je zlasti odlikoval v narodnega prepoveda.

Domače vesti

* **Važna seja načelstva JDS se vrši** danes popoldne točno ob 2. uri v tajništvu stranke v Narodnem domu. Sedaj bo prisostvoval tudi minister dr. Kučevič.

* **Minister trgovine in industrije, dr. Mehmed Spaho, je prišel** včeraj popoldne v spremstvu načelnika ministrstva trgovine Zafira Stankovića, tajnika dr. Zilke, inšpektorja za zaščito industrijske lastnine Zivljina Vujića, sekretarja dr. Pavlečića in zastopnika beograjske trgovsko-obrtniške zbornice Živana Todorovića v Ljubljano. Na kolodvoru so pozdravili gosp. ministra: pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar, predsednik ljubljanske veleselja g. Fran Bonac, predsednik Zveze industrijecev g. Dragotin Hribar, predstojnik oddelka trgovinskega ministrstva v Ljubljani dr. Maru in za komando mesta polkovnik g. Polak. Minister dr. Spaho si je popoldne v spremstvu pokrajinskega namestnika ogledal dovršena dela na sejnišču, nato pa se je odpeljal v Tržič, kjer si je ogledal tamkajšnje tovarne.

* **Dospeli so v Ljubljano** odnosi, se nahajajo tu že več dni gg. dr. Stanovc, Stanovc, profesor univerze v Beogradu, znan kot zgodovinar; dr. Mirko M. Kosić, profesor fakultete v Subotici, izjavljavč „Društvenog života“; dr. Mileta Novaković, delegat Jugoslavije v Ženevi pri zvezi narodov; publicist in pisatelj Herman Wendel iz Frankfurta.

* **Liken in praktičen vojni red** je izdalo za posetnike ljubljanskega velikega sejma upravništvo našega lista. Vozni red je dobili pri stojnici „Jutra“ na sejniškem prostoru brezplačno, v upravi „Jutra“ (Sodna ulica 6) pa za 1 K.

* **Sejamske številke „Jutra“**. V dobi ljubljanskega velikega sejma bo posebej naš list posebno pazljivo gospodarskim vprašanjem, zlasti onim, ki so v zvezi s krasnim poljedeljem vzorčnega trga. Prinašal bo pregledne članke o pomenu in obsegu vseh panog naše domače industrije in trgovine, ter bo v celi vrsti točno sestavljenih monografij prikazal naša odlična domača podjetja. Posebno pazljivo bo naš list posebej tudi dogradkom na sejnišču samem ter bo vsak dan poročal o uspehih sejamske pridelitve. Reči smemo, da bodo sejamske številke „Jutra“ nudile obiskovalcem in interesentom lep pregled našega domačega gospodarskega življenja ter bodo zlasti dobrodošle vsem zunanjim posetnikom. Stalno evidenco bo vodilo „Jutra“ tudi o vseh drugih prireditvah, ki se vršijo v Ljubljani v dneh vzorčnega sejma. „Jutra“ bo izhajalo v dneh veleselja v povečanem obsegu in znatno večji nakladi. „Jutra“ ima na sejniškem prostoru svojo posebno stojnico, kjer se sprejemajo tudi naročila na naš list. Tam je dobili tudi brezplačno vojni red, ki ga je založila uprava „Jutra“.

* **P. n. industrija, trgovci, obrtniki in druge interesente**, ki žele inšerirati v sejmskih številkah „Jutra“, prosimo, da oddajo inšerate upravi „Jutra“, Sodna ulica 6, vsaj do 4. popoldne prejšnjega dne. Ker bo „Jutra“ izhajalo sedaj v znatno povečani nakladi, bodo imeli oglaš v njem tem večji uspeh.

* **Telefonska številka uradništva „Jutra“** je od sedaj izključno št. 72 za lokalni in interurbanski promet. Tel. št. 132 imata od sedaj pisarna Delniške tiskarne in kot stranske postaja „Uradni list“. Le v nujnih slučajih se lahko bližje uradništvo „Jutra“ tudi na št. 42, ako je št. 72 zasedena.

* **Zglaševanje posetnikov ljubljanskega veleselja**. Policijsko ravnanje opozarja obstojno v lastnem interesu, da veljajo zglašilni predpisi tudi za časa ljubljanskega sejma in da se ima torej vse osebe, katerim se da prenočišče, zglašiti oziroma odglasiti tekom 24 ur.

* **Potovanje ministrskega predsednika Pašića**. Kakor poročajo iz Beograda, odpotuje min. predsednik koncem tega tedna v Pariz, odkoder spremi kralja v domovino.

* **Imenovanja v železniški službi**. Železniški nadkontrolor prvega razreda Ivan Kelec je imenovan za inšpektorja prvega razreda in šefa oddelka za centralno porazdelitev vagonov v ministertvu saobraćaja.

* **Jugoslovanski poštni uradniki** v Pragi iz Beograda poročajo, da bodo jugoslovanski poštni in brzojavni uradniki početkom prihodnjega leta obiskali svoje čehoslovaške tovariše v Pragi.

* **Direktna brzojavna in telefonska zveza med Beogradom in Prago**. Med Jugoslavijo in čehoslovaško republiko je bila te dni sklenjena pogodba glede direktnega brzojavnega in telefonskega prometa med Beogradom in Prago preko Bratislave. Z direktnim brzojavnim prometom se je že pričelo, telefonski promet pa se odprl, čim bo žična zveza dokončana. Brzojavna pristojbina za časopisna depeše znaša 8 centimov za vsako besedo.

* **Častna pokojnina Juriju Biankiniju**. Zasluznemu narodnemu boritelju ministru n. r. Juriju Biankiniju je ministriški svet podelil čestno pokojnino mesečnih 1500 dinarjev. Don Jure je danes preko 70 let star pa še vedno je čil in delaven. Živiseditelj v Splitu ter je pred par dnevi pri otvo-

ritvi kurnallističnega kongresa imel krasen govor. Kakor znano, so fašisti lani uničili lepo Biankinijevo tiskarno v Zadru, kjer je izdal svoj Narodni list in ga s tem materijelno postavil na rob propada.

* **Sedemdesetletnica pokovnika Vukasovića**. Pokovnik Janko Vukasović je sprejel včeraj povodom svoje sedemdesetletnice nebroj čestitk iz vseh krajev naše države. Dopoldne so se mu kot odličnemu narodnemu borcu poklonili v imenu starejšinstva Jugoslovanskega Sokolskega Saveza starostar dr. Ravnihar, podstarosta Gangli in blagajnik B. Kajzelj ter so mu iskreno čestitali predstavitelji civilnih in vojaških oblasti in zastopniki raznih narodnih organizacij. Popoldne se je zbrala pod senčnatim kostanj prijaznega doma na Zelenem hribu družba starih prijateljev in najstarejših tovarišev jubilarja s generalom Doklamič ter je v priručnem razpoloženju proslavila sedemdesetletnico velezaslužnega oficirja in rodoljuba. Odlični pevci kvarteta prof. Kosić so s pevanjem srbskih, hrvatskih in slovenskih pesmi poveljali prijateljski sestanki.

* **Kolo jugoslovanskih sester** opozarja članice, ki nameravajo ustanoviti kako podružnico, da javijo to centrali v Ljubljani pravočasno pred ustanovitvijo.

* **Družbi sv. Cirila in Metoda** je poslal trgovce g. Ivan Perdan od družbenih vtilgalic zopet 10.000 kron. Rodoljubi, čim bolj boste uporabljali družbene vtilgalice, tembolj bodete podpirali našo družbo.

* **Društvo vpojenih javnih nameščenecv za Slovenijo** ima v soboto dne 8. septembra ob 8. uri zvečer v gostilni pri Mraku na Rimske cesti svoj običajni sestanek.

* **Stipendije za zdravnike in medicince** razpisuje Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani. Opozorjamo na tozadevne oglase v današnji številki „Jutra“.

* **Sestanke ljubljanskih in zagrebških obrtnikov**. Ljubljanskim obrtnikom se naznanja, da pride v nedeljo 4. septembra dopoldan ob 11. uri 30 minut 40 zagrebških obrtnikov, da si ogledajo ljubljanski veleseljenj. Izrazili so željo, da se z ljubljanskimi obrtniki, zlasti stavbeni stroke, osebno spoznajo in o važnih zadevah pogovorijo. V ta namen se bo vršil v nedeljo popoldne ob štirih v prostorih „Narodnega doma“ prijateljski sestanek zagrebških in ljubljanskih obrtnikov. Prosta ljubljanske obrtnike zlasti stavbene stroke, da se v nedeljo dopoldne ob enajstih udeležijo sprejema na južnem kolodvoru in popoldan ob štirih prijateljskega sestanka v „Narodnem domu“. — Engelbert Franchetti, načelnik Zveze obrtnih združenj.

* **Pristop k družabnemu klubu uradništva**. Skoro vsi stoji imajo že svoje klube, oziroma izobraževalna društva, le uradništvo tega do danes ni imelo. Za to si je uradništvo na sestanku dne 25. februarja 1921 v „Narodnem domu“ ustanovilo „Družabni klub uradništva v Ljubljani“, katerega pravila se dolo v društveni pisarni. Član tega društva lahko postane vsak, bodisi zasebni ali javni uradnik, oziroma uradnica; kot podporni član pa pristopi lahko vsakdo. Da se bo društvo zamoglo razvijati in da bo imelo uradništvo od istega res koristi, pozivljamo vse prijatelje, tovariše in tovaršice, da takoj pristopijo k temu edinemu uradniškemu izobraževalnemu društvu, čigar namen je v prvi vrsti delovati na kulturnem polju ter prirediti družabne izlete, predavanja, plesne tečaje itd. Članarina znaša mesečno 10 K, za podporne člane pa najmanj 20 K. Pristopnina 2 K. Svoj pristop lahko javite ustno ali pismeno „Družabnemu klubu uradništva“, ki posluječasno Cesta na Rudolfovo železnico (poleg restavracije „Novi svet“ št. 6 in sicer vsak tork, četrtak in soboto od 14. do 15. ure. — Predsednik.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani**. V dobi od 21. do 27. avgusta se je v mestni občini ljubljanski rodilo 29 otrok, umrlo pa je 30 moških in 21 žensk, skupaj torej 51 oseb. Kot smrtni vzrok navedeno uradni izkaz: v 21 slučajih griž, v 3 jetiko, v 3 srčno hibo, v 2 druge nalezljive bolezni, po en slučaj prebušnega legarja, kolere, zastrupljenja krvi in možganske kapi, v 17 slučajih drugi naravni smrtni vzroki, v dveh slučajih pa slučajne smrtne poškodbe. Na nalezljivih boleznih je v tej dobi obbolelo 74 oseb in sicer 2 osebi za trebušnim legarjem, 72 oseb pa za griž.

* **Kmetijski praznik na Bledu**. Kakor smo že poročali, se vrši dne 8. septembra na Bledu „Kmetijski praznik“. Čb tej priliki se vrši tudi velika vozna in jahalna dirka. Polovična vožnja za udeležence je dovoljena na vseh progar državni železnice in Južne železnice. Potrebne legitimacije se dolo pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani in pri tajništvu SKS. Poseben vlak na Bled odide iz Ljubljane ob devetih dopoldne; za Bleda odhaja poseben vlak ob poldevetih zvečer v Ljubljano. Glasom beograjskega poročila čistiše „Kmetijski praznik“ tudi ministrski predsednik Pašić.

* **Porotno zasedanje v Celju** se prične 12. septembra. Dosedaj so razpisani samo 4 slučaji.

* **Vojaški nabori v Celju**. Dne 1. septembra so se vršili v Celju vojaški nabori, katerim se je odzvalo 25 mladeničev letnika 1901. Potrjenih je bilo 15.

* **Iz poštne službe**. Poštno in brzojavno ravnanje je uvedlo dostavo poštnih pošilk po selektem pismonoši poštnega

travn Lbi v krajih Dobrovo, Stara vas, Nova vas in Selo.

* **V Sv. Pavlu pri Prebodu** bodo na splošno željo prebivalstva zopet otvorjeni živinski sejmi, ki so po izbruhu vojne prenehali. Prvi sejm se bo vršil dne 6. septembra.

* **Tečaj za bolničarke**. Prejeli smo: V tečaj za bolničarke v Beogradu se sprejme še nekaj gojank. Tečaj traja 2 leti. Vsa oskrba je v zavodu in še poleg tega 100 dinarjev mesečno. Predizobrazba: meščanska ali nižja srednja škola. Izobražene gojenke dolo državno službo in pravico do pokojnine. Ker se nahaja Mis Newton, predsednica zavoda, le še danes, soboto dne 8. septembra v Ljubljani, zglašiti se je interesentinjam v soboto od 9. do 12. ure pri tajnici Kola jugoslovanskih sester, gospodičini Viljemini Beniger, Mestni trg št. 24, III. nadst.

* **Vlomilec v trgovko I. C. Mayr** pod ključem. Poročali smo svojočasno o velikem vromu, izvršenem početkom avgusta v ljubljansko trgovko I. C. Mayr. Vlom so izvršili vlomilec zelo rafinirano ter odnesli blaga v vrednosti preko 10.000 K. Detektivu Hauptmannu se je po vstrajnem zasledovanju končno posređilo izslediti glavnega vlomilca policiji še znanega Tomaz Riharja iz Zelene Jame ter sokrivce, ki so se vsi pod ključem.

* **Kako se je Hašim rešil najemnika**. Esma Mlinarić in njen mož Hašim v sarajevski okolici sta se že dalj časa na vse načine skušala spraviti iz njune hiše neprijetnega najemnika Geka Talina. Ker ni šlo z lepa, je Hašim poskušal s grda. Z velikim krampom je začel ponoči rušiti strop nad Gekovim stanovanjem. Ker se je Geko bal za svoje življenje, je zapustil v strahu takoj stanovanje. Prijavil pa je začeto sod.ču, pri katerem bo Hašim moral dati odgovor za svoje dejanje.

Porotno sodišče

Včeraj se je bavila porota s slučajem v katerem je podleglo nedolžno, 16letno dekle, krutim udarcem svojega očeta, ki jo je pobil v kleti kot žival.

Mirno in zadovoljno je živila devljarska družina Jerneja in Marije Stirn v Sv. Stranah pri Kamniku. 18 let sta bila poročena, ko je izbruhnila svetovna vojna. Imela sta šest otrok, od katerih so ostali trije. — Mož je šel v vojno in se vrnil invalid. Prišel je mešetariti pri raznih kupčijah. Pri kupčijah je pripeljal usoda obtoženca Jerneja Stirna v naročje lahkomišljive Marije Potočnikove, ki ga je tako omamila, da se je odtujil družini in domačemu ognjišču. Mož ni imel več doma obstanke, hodil je po kupčijah in veseljačil po gostilnah v družbi svoje nove spremljevalke, dočim je družina stradala. Čim bolj je veseljačil zunaj, tem bolj osoren in sovračen je postal doma. Pričeli so se prepri, tena ljubosumna in v strahu, da kmalu ne bo kruha, je segla večkrat možu skrivaj v žep in mu porabila denar. Mučni prizori so se ponavljali in nekoč je sin v zadnjem hipu ustavil sekiro, s katero je hotel besen mož pobiti svojo ženo. Končna žrtve teh razmer pa je ostala 16letna hčerka Angela. Na binkoštni torek, 17. najja je šel Stirn v Kamnik, da ovari nekatere, ki so izvrševali nepostavno čovljarsko obrt. Vrnil se je domov utrujen in vinjen in se je vlegel na klop. Ko se je zdrnil, je opazil, da mu manjka okoli 4000 kron denarja. Razjarjen je pograbil ležečo sekirico, navajal na 16letno hčer Angelo in jo z eno roko vrgel čez stopnice v klet. Kaj se je godilo v kleti se podrobno ni doglalo... Mati je čula obupne klice svoje hčere: „Mama pomagaj!“ O moj Bog, umrla bom, odpusti mi vse storjene grehe! Morilec je opravil svoje delo. Slučajno je prišel v tem usodnem času nadučitelj Makso Koman, da plača svoj dolg. Stirn mu je potožil, da ne more več vzdržati teh razmer in da je ravno kaznoval hčer... Med tem pa je skočila mati v klet. Našla je hčerko mrtvo. Oče ji je presekal hrbtenico. Zdravniki izvedenci so izpovedali, da bi bila vsaka pomoč zaman. Zverinski oče je bil obsojen na osemletno težko ječo.

KONEC RAZBOJNIŠKE TOLPE.

Iz Modene v Italiji javljajo: Razbojniška tolpa Bounot de Modeneze je končno uničena. Več kakor sedem mesecev je bila strah in trepet celih provinc. Vodila sta jo glasovita bandita Adami in Caprari. Strah pred tolpo je bil tako velik, da so mnogi letoviščarji zapuščali svoje vile v okolici.

Karabinjerji so sestavili poseben oddelk, ki je imel nalogo, da uniči to zalogo. Po hudih naporih se jim je končno posređilo uničiti tolpo, posebno, odkar je padel eden najposamejših razbojnikov Reggiani in je bil aretiran poglavar Caprari. V usodepolni noči, dne 29. julija, so bili razbojniki zaplenjeni v vasi Albareto. Oddelke karabinjerjev pod vodstvom kapetana Martinellija jih je obkolil v neki žitnici, kjer so se ravno pripravljali za nov zločin. Ko so razbojniki zaslišali strele, so se vsi spustili v beg. Med njimi je bila tudi neka 15letna deklica. Trije so bili na begu ustreljeni. Četiri in deklica so vrgli orožje proč in se predali. Boj je trajal 15 minut. Razbojnik in deklica sta bila oddana v zaporo. Pri zaslišanju aretirane se je izkazalo, da je bila deklica ugrabljena in da so se je razbojniki posluževali za basanje psa.

VSI NA DELO, DA REŠIMO BRATE!

Gospodarsivo

VINSKI TRG.

Vključ temu, da so izgledi vinske letine v naši državi v splošnem povoljni, so cene vinu v zadnjem času ponovno narasle. Producentje upajo na še boljše cene. V okolici Zagreba stane boljše vino okoli 20 kron ab vinograd. V Bački in Banatu so cene vin še precej nizke. Vina iz leta 1919, slabše kakovosti s 7 do 8 odstotkov alkohola se prodajajo po 1 krono od odstotka, a boljše lanska vina z 9 do 11 odstotkov alkohola do 12 kron.

Iz poročil od raznih strani sklepamo, da bo letošnja vinska letina kvantitativno srednja letina, a kvalitativno zelo dobra. Ako bo dovolj dežja, se bodo mogle poznejše vrste grozdja, kakor graševina in traminac, tudi kvantitativno popraviti. Isti je položaj v Dalmaciji, kjer so cene za 100stotno Opolo-vino do 14 K, dočim je belo vino cenejše.

Stare zaloge vina so v naši državi še vedno precejšnje. Naša vlada bo morala napeti vse sile, da pomore do čim večjega izvoza vin. Kot trg, kamor lahko vino izvažamo, pride v poštev v prvi vrsti Češkoslovaška, Avstrija zaradi slabše valute ne pride v obzir. Poljska vprašuje večnoma po sladkih in težkih vinih, kakršnih je pri nas zelo malo. Na Nemčijo se ravnotako ne more računati zaradi slabega kurza marke proti dinarju. V Češkoslovaški je zavladala Italija na vinskem tržišču v našo škodo, ker je sklenila s Češkoslovaško dogovor, po katerem uvažata Italija svoja vina v Češkoslovaško brez carine in po cenejši železniški transportni tarifi. Gre za 100.000 hektolitrov navadnih vin in za 1 milijon steklenic finih vin in likerjev. Naša država naj bi s Češkoslovaško zaključila enak dogovor, po možnosti tudi z Avstrijo, saj je Češkoslovaška po principu največjih pogodnosti tudi dolžna, da nam da iste ugodnosti, kakor Italiji. Vlada naj se za to pobriga, ker obstoji nevarnost, da bodo vinske cene padle izpod produktivskih stroškov, kar bi pomenilo propast našega vinogradništva.

— **Plačilni nalogi in prizivni roki**. Sestanke gospodarskih korporacij in organizacij se je vršil na poziv trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v zborniških prostorih dne 1. septembra t. l. Na sestanku, katerega je vodil zborniški tajnik g. dr. Fran Windischer, se je obširno razpravljalo o posledicah, katere morejo nastati za davkoplačevalce v Sloveniji in Dalmaciji valed odprave plačilnih nalogov ter akrajsanja prizivnih in rekurnskih rokov v davčnem postopanju. Odposlanci gospodarskih korporacij so sklenili, obrniti se na merodajna mesta ter v utemeljeni prošnji prositi, da se vzpostavi stari pravni položaj glede plačilnih nalogov in prizivnih rokov. Trgovska in obrtniška zbornica je prevzela izvršitev storjenih sklepov. Naposled se je razpravljalo o volitvah, ki so razpisane za davčne komisije. Obvladalo je mnenje, da pripada skrb za priprave teh volitev lokalnim organizacijam.

— **Novo tovarniško podjetje „Tribuna“**, tovarna dvokoles in otroških vozičkov F. Batjeli, Ljubljana, Karlova cesta 4 (trgovina: Stari trg št. 28); edina te vrste v Jugoslaviji je pričela s polnim obratom. Tovarna je opremljena z najmodernejšimi stroji in tehničnimi pripomočki za najnaprednejšo izdelavo. Ima posebne oddelke za emaljiranje z ognjem, brusilnico, pohabljenje in ponikljanje. V obratu so zaposlene prvovrstne strokovno izvežbane delavne moči. Sprejmejo se v polno popravilo dvokolesa, otroški vozički, šivalni kakor tudi vsi v mehanično stroko spadajoči stroji. Podjetje ima v zalogi raznovrstne strojne dele in pnevmatike. Lastne prve izdelke razstavi podjetje v posebnem oddelku (Paviljon E, št. 65) na ljubljanskem velkem sejmu, na kar obdajstvo posebej opozarjamo. Izšel je tudi že novi cenik. Najtopleje pozdravljamo novo industrijsko podjetje, ki nas v tej stroki osamosvoja na našem narodnogospodarskem polju.

— **Zitni trg**. Zagreb 1. septembra: pšenica 1090 do 1100 K, koruza 800 K, oves 790 — 800 K, moka št. 0 16.50 K z vrečami. Cene se razumevajo postavno vagon Zagreb. Zitna trgovina je bila nekoliko živahnjeja. Bilo je večje povpraševanje po koruzi in ovsu za domačo potrebo. Pšenica je kazala tendenco padanja cen.

— **Zagrebaško Gospodarsko društvo** je dobilo dovoljenje, da sme uvoziti iz Madžarske 500 vagonov pšenice brez carine, jo tu smeti ter potem moko zopet izvoziti nazaj v Madžarsko. Samo otrobi bodo ostali tu in se bodo po primernih cenah stavili na razpolago za krmiljenje goveje živine in svinj. Ravno tako je dovoljeno Gospodarskemu društvu, da sme uvoziti iz Italije 5000 vagonov sena, katero bo razprodalo med gospodarje. Letos je bilo namreč v Italiji, zlasti v Padski dolini izredno veliko mrve. Ponekod so celo 5 do 6krat kečili. Uvoz sena je društvo dovoljen brez carine in z znatno železniško preveznino.

— **Uvedba prometne mletve**. Pod predsedovanjem zastopnika generalnega direktorja carin Bogdanovića se je vršila v Beogradu konferenca vprašanju uvedbe takozvane prometne mletve. Savez industrijalca in mlinoske se je zastopal tajnik Saveza Marko Bamer. Na konferenci so bili sprejeti predlogi Saveza, da se uvede prometna mletve, to je, da se mlinom dovoli, da smejo pod kontrolo brez carine uvažati iz inozemstva žito, je tu predelati in izvoziti moko zopet brez carine v inozemstvo. S tem se bi naši mlini bolj zaposlili, obenem pa bi na ta način ostal pri nas velik del otrobov za prehrano živine.

— **Načrt zgraditve in trasiranja proga Našiče-Djakovo** je ministertvo saobraćaja odobrilo.

— **Za udeležence kongresa zemljoradničkih združenj v Velikem Bečkereku** od 13. do 16. septembra je ministertvo saobraćaja dovolilo polovične cene na vseh državnih železnicah in to od 8. do 18. septembra.

— **Češki hmeljaki trg**. Iz Zateca poročajo z dne 30. avgusta: Razpoloženje na hmeljskem trgu je ponehalo. Danes so bili zastopniki žateške hmeljske trgovine v trgovinskem ministertvu ter so protestirali proti zahtevi pivovarske zveze da se izvoz hmelja zabrani. V petek se vrši v trgovinskem ministertvu odločbina seja, ki bo rešila to vprašanje. Cene, ki so bile zadnje dni, se danes niso mogle doseči. Kupci so ponujali za letošnji hmelj le 6500 češk. kron za 50 kg (preko 270 naših kron za 1 kg). Za te cene pridelovalci niso hoteli oddajati blaga. Povpraševanje po hmelju se je zmanjšalo. V Nürnbergu (Nemčija) so cene precej padle in sicer od 7700 na 7000 mark za 50 kg (od okoli 320 na pod 300 naših kron za 1 kg). Producentje trdijo, da so padec cen povzročile mahinacije spekulantov.

— **Izvozne takse na steklo v Češkoslovaški**. Po poročilu našega generalnega konzula v Pragi se bo plačevalo na račun izvozne takse pri izvoru stekla iz Češkoslovaške en četrt odstotka od fakturane vrednosti le na luksuzno steklo, ostalo steklo je prosto pristojbin.

— **Umetno gnojilo**. Trgovina v Alzaciji „Société commerciale des Potasses d'Alsace“, ki izdeluje umetno gnojilo, je ustanovilo posebno zastopništvo za našo državo. Njen sedež je v Parizu: „Etablissements Maobrain 63 Rue Talbont, Paris IX mes“. Ta trgovina bi rada vzpostavi velike zveze z našimi kmetovalci. V to svrhu je pripravljena nuditi kmetijskim združenjem, katere so pod državno kontrolo in bi mogle dati dovolj garancije, vse mogoče olajšave glede plačilnih pogojev, kakor tudi glede transporta. Trgovina dobavi naročila franco prva postaja v naši državi.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v mm
2. sept.	7. 14. 21.	738.2 735.6 737.1	9.5 6.24 11.7	brez vetra	megla jasno	0.0

Srednja večerajšnja temperatura 17.0, normalna 16.7. Vremenska napoved: v. lepo, toplo vreme.

Lastnik in izdajatelj
Konzorci „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.



Tužnim srcem naznanjamo, da nam je kruta smrt ugrabila nadvse ljubljeno, edino hčerko

Verico Vidic

Pogreb bo v nedeljo dne 4. septembra 1921. ob pol 8. uri dopoldne na tukajšnje pokopališče.

Anton in Ana Vidic,
oče in mati.

Vladko in Anton Vidic,
brata.

Velesovo pri Kranju, dne 2. septembra 1921.

OBRTNA BANKA v Ljubljani, Kongresni trg 4

Pozor! Trgovci s klobuki in modistinje. Pozor!

Ne pozabite si ogledati razstavnega prostora, paviljon E št. 41
Franjo Cerar, tovarna slamnikov in klobukov
1422 Domžale (Stob) pri Ljubljani. 10-1
Tovarna je 7 minut oddaljena od postaje Domžale.

Anončni zavod Drago Beseljak in drug Sodna ulica št. 5.

Ob priliki posećanja
Velikega sejma v Ljubljani
718 se priporoča 1897
kavarna Prešeren
na Marijinem trgu.

723 **Cigaretni** 1092 5-2
pisemski in stekleni (glas)papir,
stročnice, otročje sosaiko, žim-
nate in usnjate vosaiko, glav-
nike, čistilo (krema) ličilo, mast
za usnje, pralno in toaletno milo,
sine sveče ter razno galanterijo
nudi po najnižjih cenah veletrgovina
Osvald Dobelc,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Janko Popovič, Ljubljana telef. interurb. 127

dobavlja po najnižjih dnevni cenah vsako mno-
žino živih in zaklanih govedi, debelih prasičev in
pršutnikov. Ima vedno v zalogi garantirano čisto
svinjsko mast. 1306
J. 711

INDUS D. D.

720 prej CARL POLLAK 1898 5-1
Tovarna usnja in usnjatih izdelkov
Kranj Ljubljana Vrhnika
Tovarna in pisarna: Sv. Petra cesta 68. Telefon št. 528.
Nakup in skladišče kož: Dunajska cesta 23. Telefon št. 207.
Brzjavni naslov: Usnjarna Pollak Ljubljana.

R. MIKLAUC

Ljubljana, Pred Škofijo št. 3, Lingerjeva ulica
721 priporoča 1899 5-1
sukneno, manufakturno in pleteno blago.
Prodaja na debelo in na drobno.
Ustanovljeno leta 1859.

PROMETNA PISARNA

Ljubljana, Dalmatinova ulica 3/II.
Izvrševanje vseh vrst reklamacij. Revizija tovarnih
listov. Transportno posredovanje. Izledovanje iz-
gubljenega blaga. Dostava zanesljivih transportnih
spremljevalcev. 1400 2-1
722

Krtače

za obleke in likanje, ribarice
brez in s korenino, sobne, ma-
zaike, konjske, omela, motvoz
(špaga), čevljarstvo prajo priporoča
723 veletrgovina 1890 5-2
Osvald Dobelc,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Naročite se na „Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.
I.-II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov,
Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K,
II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti
K 5 40 več.
III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v slo-
voznjo. 72 K, pošta 3 K več.
V. zvezek: A. Melik, Zemljepis kralje-
vine Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Meh. vez., 60 K, pošta 3 K več.
Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
Naročila sprejema
Iakovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

lv. Jax in sin Dunajska c. 15., Ljubljana.

Šivalni stroji
Izborna konstrukcija
in elegantna izvedba
iz tovarne v Linzu.
Ustanovljena leta 1867.
Vsejanje podrobnosti
Pisalni stroji
„Adler“.

Geniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffnerad.
182 Začasno znižane cene. 12-12

Priporočamo knjige za mladino:

Ilika Waschletova, Pravilica. Z večbar-
nimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.
Habberton-Sorli, Bob in Tedi. Povest s
slikami. Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti
K 2 40 več.
Ilika Jova Zmaj-Gradnik, Kalamandarija.
Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljub-
ljani, Sodna ulica 6.

Rus,
akademsko izobražen, starejši,
želi podka v slovenščini. Za
protiplačilo hoče učiti dotičnika
rusšine ali male plače. Ponudbe
na upravn. „Jutra“ pod znakom
„Grad 22“. 1423 2-1

Lepa vila v Mariboru

s velikim vrtom blizu glavnega kolodvora
je na prodaj.
Naslov pov. upravn. „Jutra“. 1405 2-1

~~~~~

**Zahtevajte**  
v  
kavarnah, gostilnah,  
brivnicah in javnih  
lokalih  
**„JUTRO“**

~~~~~

MENJALNICA

SLOVENSKE ESKOMPTNE BANKE
v Ljubljani, nasproti glavnega kolodvora.
Kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših
dnevni cenah. — Ima poseben borzni oddelček. — Pre-
Telefon št. 3. vzema vse bančne posle. Telefon št. 3.
1412 7-1

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski
leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto po-
vesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izšel je
popolnoma novi opremi.

306 39
Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrt-
letna 45 K. Lahja vsak mesec.

Upravništvo Ljubljanskega Zvona
Ljubljana, Sodna ulica 6.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelskih strojev
Ljubljana, Dunajska cesta 16
priporoča
prvovrstne poljedelske stroje, stroje in
orodje za rokodelce, stavbeni material
in kuhinjsko opremo. 1424 3-1
Na debelo in na drobno!

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 2 30.
A. Novčan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.
Anastole France-Dobeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K,
po pošti pripor. 2 K 40 v več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K,
po pošti broš. K 8- več, vez. K 30- več.
Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po
pošti broš. K 2- več, vez. K 2 50 več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-
več, vez. K 2 50 več.
Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po
pošti broš. K 2- več, vez. K 2 50 več.
Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.
Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2-
več, vez. K 2 50 več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-
po pošti broš. 3 40 več, vez. K 4- več.
Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez.
broš. 22 K, po pošti 5 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v več.
Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Sodna ulica 6. 66 78

Lastni razstavni paviljon na ljubljanskem velikem sejmu 3. do 12. sept. 1921.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, delniška družba v Ljubljani.

Telefon št. 1-67 (Ljubljana)

Brzjavl: Papirnica Vevče.

t. č. centrala: Papirnica v Vevčah. Pošta: D. M. v Polju pri Ljubljani. Postaja južne železnice: Zalog.

Papirnice v Vevčah, papirnica, tvornica celuloze in lesovine v Goričanah in tvornica lesovine v Medvodah.

Mesečno proizvajanje 100 vagonov raznih vrst papirja:

Papir iz tkanine, brezlesni pismeni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost-, karton- in risalni papir.
Brezlesni dokumentni koncept-meliran, nebeljeni konceptni papir; srednjejni pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice.
Brzjavni svitki in papir za naustnike (stročnice). Navadni tiskovni kuler in papir za lepake v vseh barvah. Rotacijski tiskovni
papir. Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir. 1895 4-3

Ljubljanski veliki sejem

od dne 3. do 12. septembra 1921

Vzorčni sejmi in njih pomen

Razvoj sejmov

Trgovina ima nalogo, da izenačuje proizvodnjo in konsum. Ona mora organizirati ponudbo in povpraševanje. V to svrbo se poslužuje raznih sredstev in prireditev, med katerimi so pri razvitejši trgovini najvažnejši vzorčni sejmi. Sejem se vobče imenuje prireditelj, ki daje kupcu in prodajalcu priložnost, da se na določen čas sestane na jabolčnem kraju. Takšni sestanki se ponavljajo periodično in veljajo direktni izmenjivi. Če tega ni, govorimo o borzi, o licitaciji prekomorskega blaga ali o razstavi. Poslednje tri vrste trgovskih prireditev so se razvile iz sejmstva.

Sejmi so najprej lokalni, tedenski ali kupčijo s kmetijskimi pridelki in za promet rokodelstva in male obrti. Veliki sejmi se vrše v večjih razdobjih in veljajo zlasti prometu s izdelki obrti in industrije. Navadni veliki sejmi (Jahrmärkte) imajo v prvi vrsti namen, da se jih udeležijo mali trgovci, ki preskrbi direktno konzumenta s blagom; vzorčni sejem pa ima namen, da na njem preskrbi tvorničar, veleobrniki in veletrgovci s blagom manjšega trgovca in prekupca.

Zgodovina sejmov je osko svezana z zgodovino trgovine vobče. Vajnejša tržišča in večji sejmi so nastali povsod tam, kjer so se križala trgovska pota, kjer so se shajali prebivalci na zboru, — slednje pomeni naša in občo slovanška beseda sejem, — kjer so se obdržale večje, zlasti cerkvene slovesnosti. Odton ime sejma v drugih jezikih (angl. Fair, francosko foire, oboje od latinskega ferias, nemška Messe, maša in Dult, od lat. Indultum). Za takšne sejme velja že zgodaj večje pravno varstvo. Za nje se zgodaj prične zanimati država, sprva iz finančnih, zgolj davčnih razlogov, pozneje pa iz gospodarsko-političnih nagibov. Sejmšča in tržišča se umetno ustanavljajo, da se s njih delovanjem dvigne izmena blaga in njegova produkcija, osveži promet in pomnoži blagostanje. Val umetno ustanovljeni trgi niso uspeli, marveč le oni, kjer je ustanovitelj prav spoznal prirodne pogoje, ki omogočajo razvoj.

Sejmi so srednji gospodarski tip izmene blaga. Najnižji tip je krošnjarstvo, najvišji pa moderna oblika mestne veletrgovine, s stalnimi prodajalnami, s obširno komisijko in distančno kupčijo, s borzo, z gospodarsko poročevalsko službo, s kupčijo na poizkus, s potovalnimi agenti itd., itd. Val trije tipi so vedno med seboj pomešani. Sredi naše dobe in pri nas srečujemo še krošnjarje, začetki velikih tržišč pa segajo daleč nazaj v srednji vek. Sredi teh razvojnih stopinj je sejem. Tam se prodajalec in kupec podučita o ponudbi in povpraševanju, o kvaliteti blaga, o moči konkurence, domače in inozemske, o kupni moči, potrebah in kulturni višini naroda.

Čim bolj se da vse to doseže drugarje in stalnejše, tem bolj pada pomen blagovnih sejmov, n. pr. če se kuno, konzument kakor prekupec, podučita o kakovosti blaga po vzorcih v navadnem trgovinskem prometu. Čim višja je izobrazba in produkcijska sposobnost veletrgovca, veleobrnika in tvorničarja, čim večja je njegova zanesljivost in čim trdnjši je njegov kredit, ter čim trdnjša je pravna varnost, tem bolj se zmanjšuje pomen sejmov. Ravnotoč delujejo tehnični faktorji. Izboljšanje izveštajne službe, časopisja, moderna transportna sredstva, ki vnožijo blago na vse strani enakomerno in brzo, jemljejo blagovnim sejmom pomen. V zapadni in srednji Evropi so zato letni blagovni sejmovi ali prestali, ali se obrnili le kot lokalni zgodovinski ostanek, izvzemi v manj obljubljenih pokrajinah, ali pa, kjer so trgovina, promet in produkcija manj razviti. Ohranili so se tedenski ter specialni in mednarodni sejmi.

V zadnji dobi, že pred vojno, prideja tudi v srednji in celo v zapadni Evropi obnova sejmstva s tipom vzorčnega sejma. Konkurencija v veleindustriji se poslužuje vzorčnega sejma za preskrbo manjših trgovcev s blagom. K temu pristopi nacionalna konkurencija. Staroslavni lyonski sejem postane hudo konkurent enako staroslavnemu sejmu v Leipzigu. Tudi v notranji trgovini pridejo vzorčni sejmi do večje veljave v nekaterih strokah, tako za steklo, usnje, krzno, kovine, galanterijsko in kratko blago, papir, stroje, (kakor blefke, motorje itl.), končno za sukanec, ščetine, roženino, platno in sukno itd.

Po vojni so nastale nove države, promet išče novih ameri, stari centri bi radi obdržali svojo trgovsko pozicijo ali ostali vsaj posredniki, nova tržišča se poskušajo uveljavljati. Mnogi novi stalni sejmovi, vzorčnih sejmov, se pojavljajo. Stara konkurenca Lyon - Leipzig je zopet oživela.

Dunaj bi rad ostal središče in posrednik na sever, jug in istok, Gradec bi rad ostal alpsko središče, zato pošilja oba lepe hrvatske in slovenske lepake in vabila k nam. Na severu ima Dunaj hudega konkurenta, Prago, središče lepe in podjetne češke industrije. Tam si sledi drug za drugim vzorčni sejmi in razstave. Kdo bo Gradec konkurent na jugu? Kdo bo posredoval s Trstom, kje bodo vrata zapadla v Jugoslavijo? Ljubljanski trgovci ima zalugo, da je prvi poskušal s prireditvijo velikega vzorčnega sejma. Ta naj pokaže, kaj rabimo, kaj imamo, česa nimamo. Morda bo ta vzorčni sejem epohalnega pomena, morda se bo od njega datirala nova doba v naši trgovini in obrti. Upajmo, in ne izgubimo pozicije, ki jo je naš trgovec ustvaril, marveč da jo razvijemo in utrdimo v trikotniku Gradec-Trst-Zagreb tako, da postane in ostane Ljubljana eksponirana trdnjava veletrgovine, obrti in industrije, ki je pri nas v primeri s ostalo Jugoslavijo najbolj razvita.

Za mesto samo pomeni vzorčni sejem prireditev največje važnosti. Poleg vzgojnega pomena je sejem sredstvo za povzdigo tujeskega prometa, bodrilo za konkurenco in šola okusa. Stevilke prometa na sejmu, prometa s blagom in prometa obiskovalcev bodo v kratkem povedale, ali je sveda podjetnost, ki se ji imamo zahvaliti za prireditev sejma, računala pravilno in ustvarila s sejmom nov instrument za naš napredek v osvobojeni in ujedinjeni domovini.

Dr. V. K.

Vzorčni in blagovni semeni. Konjunktura in stagnacija

Ljubljanski sejem je vzorčni sejem, to se pravi, njegov namen je, da se bodo na semnju sklepale kupčije po razstavljenih vzorcih, blago, ki odgovarja izbranemu vzorcu, pa bo odposlano kupcu iz skladišča, oziroma prodajalne razstavljalne trgovce. Na blagovnih semnjih se blago lahko na mestu kupi in vzame seboj. Blagovni sejem zahteva mnogo obširnejšega prostora in povsem drugega ustroja, ker ni nikakor mogoče, da bi se toliko množine za prodajo razstavljenih predmetov nahajale na enem in istem prostoru.

Sejmški čas je izbran v septembru. V današnji delni stagnaciji prodaje je to dobro izbran čas. Blizamo se jesenskemu valu konjunktura, ki ga povzroča v agrarni državi žetev. Pod konjunkturo razumemo živahno sodelovanje vseh v gospodarskem organizmu delujočih sil in struj pri tvorbi cen, blaga, povpraševanja, ponudbe ter investicije dela in kapitala. Govoriti moremo o dobri in slabi konjunkturi in mislimo pri tem, da sta trgovina in zaslužek dobra ali slaba. V notranjosti kake države lahko trgovina in obrt cvetata ali pa preživljata težko krizo. V agrarnih deželah tvorijo glavni nagib k spremembi konjunktura žetve. Od teh se širijo konjunkturalni valovi na vse strani. Zaradi tega upravičeno upamo, da bo veliki sejem prišel ravno v jesenskem času čim več kupcev, ker od teh in od sklenjenih kupčij odvisi uspeh prireditev. Pa tudi posetnikov, ki bi se radi samo orientirali o cenah in kvaliteti, naj ne manjka na sejmšči. Ravno tako so dobrodošli gostje, kakor kupčijski udeleženci. V teku zimskih in pomladanskih mesecev, ko bodo primorani nadomestiti ta ali oni predmet, se bodo spomnili na razstavitelje-trgovce, industrijce in obrtnike ljubljanskega velikega sejma.

Ljubljanski veliki vzorčni sejem in njegov gospodarsko-politični pomen

Ljubljana vstaja s svojo veliko sejmško prireditvijo iz gospodarskega utorila. Po vseh težobah pri vladi, v svojih stanovskih korporacijah, v gospodarskih in političnih časopisih je prišel naš trgovec, industrijec in obrtnik do prepričanja, da ga nikdo ne bo rešil, ako si sam ne pomaga in sam ne prične gospodarske borbe za obstanek in napredek. «Uzdaj se uže i u svoje kljuse».

S sejmško prireditvijo je storjen prvi poizkus gospodarske osamosvojitve vsaj v nekaterih panogah domače proizvodnje in trgovine. Tiste države, ki so do danes smatrale naše kraje kot svoje eminentno važne interesne sfere, kamor bi mogle posebno v časih prodajnih kriz oddajati svoje produkte, gledajo z mešanimi občutki našo prireditev in si obetajo od uspeha, oziroma neuspeha zgrubo ali korist, ki se bo videla v njihovi trgovski bilanci in v višini vrednosti njihove valute.

Za nas pomenja uspeh, oziroma neuspeh prireditev ravno naravnost posledice, kakor za države, ki so delež

ne na največ odstotkih našega uvoza. V sunanju gospodarski politiki pomeni sejmški uspeh prvi korak k gospodarski osamosvojitvi, prvi korak k gospodarski svobodi, po kateri moramo stremeti s vsimi sredstvi, s vsimi silami in s vsem našim hotenjem. Kakor so se Angleži otrsli nacionalne pangermanistične sentimentalnosti, tako mi se ne smemo na gospodarskem polju zanašati preveč na čustva in gale. Kupec na svetovnem trgu, ki tehta blago in denar po vrednosti, ne pozna sentimentalnosti, ampak je nasmiljen in trdošen kontrahent, ki boče za blago enakovreden denar in narobe.

Naš velesejem mora v sunanjepolitičnem oziru pokazati našo trdno voljo osamosvojitve in konkurence s našimi sosedci. Pokazati mora, da smo kljub raznim težočam, ki nam jih je prizadejala vojna, v naši državi močno napredovali in se gospodarsko organizirali.

Tožbe, da množina domačega kapitala ne zadostuje za pospešen industrijski razvoj dežele, je upravičena.

Pri tem so nam oči obrnjene v tuje, bogate države, ki se interesirajo za naše industrijske prilike in za možno državi. Seveda vse te države bi predvsem radi plasirale kapital, ne da sodelujejo s primernim dobičkom pri industrializaciji dežele, ampak da eksploatirajo naša narodna bogastva in da pripravljajo teren za kolonizacijo svojih ljudi, ki doma ne najdejo možnosti do zaslužka. Tega pa dalekosežna gospodarska politika naše države ne sme pod nobenim pogojem dopustiti. Boljše je, da je gospodarski razvoj počasen, toda konstanten, in da zaposluje domače ljudi, kakor da ga preveč forsiramo s tujimi silami. Čuj naše gospodarske osamosvojitve je, da uspehi kapitala in dela v polni meri pridejo v prid domačemu človeku, podjetniku, uradniku, delavcu in pa da zaposlimo vse domače delovne sile v svoji lastni državi.

Ljubljanska sejmška prireditelj je važno sredstvo pri delu za našo gospodarsko osamosvojitve, ki je najtrdnjši temelj naše nacionalne neodvisnosti in politične svobode.

Glavne panoge naše industrije

Les

V Sloveniji spada les med glavne industrijske sirovine, obenem pa med glavne izvozne predmete. Glede kakovosti stoji na prvem mestu smreka in jelka.

Od nekdanj je cvetela pri nas trgovina s lesom in lesnimi izdelki. Izvažali smo poleg hlodov in debel mehkoga lesa tudi hrastovino, železniške prage, brzojavne drogeve, deske raznih dimenzij in vrst, parkete, pohištvo, gradbeni in stavbeni material, suho robo itd. Danes eksportiramo v pretežni večini neobdelan les; finjših lesnih izdelkov v velikih količinah se izvažajo manj, vendar obetajo vse panoge te industrije lep razvoj in napredek.

Večja lesna podjetja in mizarstva, ki so zastopana na ljubljanskem velesejmu, so: Babovec, naslednik Duplica, razstavi upognjeno pohištvo in furnirke izdelke, Ivan Ceter iz Celja razstavi vzorce parketnih tal in leseno hišo v minijaturi, Ivan Cerne iz Ljubljane pohištvo za dve sobi in tovarniško pohištvo. Zastopana bo tudi «Drava», veliko lesno industrijsko podjetje iz Maribora, ki razstavi stole, fotelje, kanapeje, državna učna delavnica za košarstvo v Radovljici razstavi vrtno in salonske garniture, stole, mize, košarice za kruh; J. Naglas, tovarna pohištva, razstavlja lepe vzorce svojih solidnih izdelkov; Pletarska šola Strnišče pri Ptaju ima okusno pleteno pohištvo; trdnika Pahič razne koristne lesenine, alta, rešeta, košare itd.; Slov. gradbena družba v Sp. Šiški je postavila leseno hišico kot model zložljivih lesenih hišic za eksport. Poleg teh so zastopane še razne druge trdnike. Vidimo torej, da je naša lesna industrija na sejmu zelo častno zastopana in se nam nudi pester pogled na vse njene panoge. Lesni izdelki nam donosajo tudi največ dohodkov, saj je lesna izvozna trgovina že pred vojno bila najbolj razvita. Izvoz lesa je zadnja leta sicer precej nazadovalec in to predvsem valed slabih prometnih razmer in pa valed pomanjkanja železniških vozov. Upamo pa, da se bo tudi temu nedostatku kmalu odpomoglo. Naša glavna odjemalca sta Italija in Grška. Država bo morala obrniti vso svojo pozornost na lesno trgovino in skrbeti tudi za eksportne udobnosti.

Rudarstvo

Kakor je iz poročila inž. V. Strgarja v letošnjem «Tehniškem listu» razvidno, je pridelok iz premogovnikov Slovenije v lanskem letu znašal okroglo 122.000 desetonskih vagonov premoga, v skupni vrednosti 458.250.000 kron; pri tem je bilo zaposlenih 11.500 delavcev. Naši premogovniki so potemtakem producirali dnevno okroglo 406 vagonov premoga, kar je vsekakor visoka množina.

Največji premogovniki Slovenije so, kakor vobče znano, premogovniki trbovalke premogokopne družbe, in sicer Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Ojstro in Kočevje. K temu se bosta v kratkem z izdatno produkcijo pridružila še Rajhenburg in Huda Jama. Ker se je v teh premogovnikih pridelalo čez 93.000 vagonov, je razvidno, da odpada okroglo 80% cele premogovne produkcije v Sloveniji na trbovalke premogovnike. Premog iz istih je prvovrsten rjavi premog, katerega kurilna vrednost znaša skoraj 500 kalorij. Umevno je, da ti premogovniki niso največjega pomena samo za Slovenijo, temveč tudi za celo državo.

Tem premogovnikom sledi po obsežnosti veliki velenjski premogovnik, ki je državna last in je lansko leto produciral 15.700 vagonov, t. j. dnevno okroglo 52 vagonov premoga, ali približno 18% premogovne produkcije v Sloveniji. Eno najboljših vrst rjavega premoga producira državni pre-

mogovnik v Zabukovci, kateri se na žalibog še vedno ne more otresti posledice usodopolnega gospodarstva v vojnem času, ko je uprava v popolnem nasprotju s predpisi rudarsko-tehniške vede brezobzirno eksploatirala ta prvovrstni premog. Z velikim trudom se je pod sedanjo upravo dosseglo povečanje produkcije na 8 vagonov dnevno, kar pa seveda še ne zadostuje, da bi se krili izdatki in dovedel premogovnik v normalne razmere.

Velikega pomena je nadalje premogovnik v Št. Janžu, ki je prošlo leto produciral okroglo 15 vagonov na dan. Kakor kažejo najnovejša odkritja, se bo kapaciteta tega premogovnika še povečala. V našem staroslavnem Korotanu se nahaja stari premogovnik na Lešah, kateri je lansko leto produciral 1680 vagonov. Poznane naslage tega premogovnika so slede do malega izčrpane, upamo pa, da se nam bo v kratkem času posrečilo najti nova ležišča premoga v okolici Leš, tako da bo možnost za nadaljno vzdrževanje tega obrata še nadalje dana in s tem trajna zaposlitev sedanjih 250 delavcev.

Omeniti je še treba premogovnik v Mirni na Dolenjskem in premogovnik Hrastovec na Štajerskem, katere sta skupno z nekaterimi drugimi manj pomembnimi premogovniki producirala v lanskem letu okroglo 4000 vagonov premoga.

Z gotovostjo se lahko reče, da bo produkcija naših premogovnikov v kratkem času dosegla predvojno višino. Ze danes pa smo s produkcijo naših premogovnikov, skupno z ono v Bosni, prišli tako daleč, da je prenehalo silno pomanjkanje na gorivu, ki je še pred enim letom naravnost neznošno vplivalo na delovanje naše industrije. Vsekakor je treba pripomniti, da današnja produkcija premoga zadostuje veseobim potrebam posebnosti radi tega, ker naša veleindustrija radi materialnih neugodnih razmer žalibog naravnost katastrofalno hira.

Ni naš namen, da razmotiramo, zakaj naši premogovniki niso še na predvojni produkciji produkcije, omenimo naj le toliko, da je to pripisovati največ občeznani draginji v nabavi prepotrebni materialij, strojev, elektrotehniških potrebščin itd. Vpoštevajoč te neugodne razmere, moramo tem bolj ceniti neumorno delovanje naših rudarskih krogov.

Poleg premoga je za Slovenijo jako velikega pomena tudi produkcija svinca. Velikanski kroški svinčni rudnik v Mežli, se mora prištevati med največje cele Evrope. Nešteto kilometrov dolgi rovi, opremljeni z električno železnico, krasno urejena topilnica v Žerjavi v neposredni bližini rudnika, najmodernejše zgrajena separacija, štiri električne centrale in nešteto druge naprave vplivajo z vso silo na obiskovalce. Ljubljani strokovnjak zapuščata z objudovanjem te impozantne, z veliko sposobnostjo oredotočene inženerske produkte. Ti obrati zaposlujejo čez 900 delavcev. Svinčena ruda se v enem plavžu in dveh ameriških pečeh pretopi na surovi svinec, ki po različnih manipulacijah zapusti topilnico, kot skoraj kemično čisti svinec. Pri polnem obratu znaša dnevna produkcija skoraj 4 vagonov svinca. Žalibog je sedaj nemogoče doseči to produkcijo radi popolnega pomanjkanja koksa. Radi tega stoji plavž v ameriških pečeh pa je mogoče producirati le eden do največ dva vagona svinca dnevno. Svinec se vlija v plošče po 50 kg in se mora v pretežni množini prodajati v inozemstvu.

Pomen polne letne produkcije 1000 vagonov svinca za državno gospodar-

stvo je najbolj razviden iz velike vrednosti tega pridelka. Po današnji mednarodni ceni znaša vrednost polne letne produkcije 140.000.000 kron. Po tej ceni bi bil, ako se dopusti, da ogremni dobiček mežiskega rudnika pride, recimo v angleške roke.

Drugi izdelki rudarske stroke v Sloveniji ne pridejo dosti v poštev. Omenimo naj le še državno cinkarno v Celju. Ker smo izgubili cinkovi rudnik v Rajblu, je cinkarna primorana topiti inozemsko cinkovo rudo. S tem je to državno podjetje prišlo v jako težak finančni položaj, kateri se ne mogel izdatno izboljšati šele takrat, ko se bodo otvorili znatni cinkovi rudniki v Bosni in Srbiji.

Po gori navedenem poročilu inž. Strgarja naj končno še omenimo, da znaša skupna vrednost rudniške produkcije v Sloveniji v l. 1920. okroglo 468.000.000 kron, vrednost topilniške produkcije pa 58.500.000 kron. Če se od te skupne vrednosti 526.500.000 K, odtegne vrednost rud in drugih v topilnicah pridelanih tonnin, ostane čista vrednost rudniške in plavžarske produkcije v znesku 482.500.000 K.

Zanimivi so tudi podatki o porabljenju materiala pri vseh rudnikih. Jamškega, gradbenega in drugega rudniškega lesa se je porabilo leta 1920. za skoraj 34.000.000 kron, železa in jekla za 23.000.000 kron, opeke, apni, cementa itd. za 14.000.000 kron, razstreliva pa za 13.000.000 K. Skupna vrednost teh in drugih pri slovenskih rudnikih porabljenih materialij je leta 1920. znašala okroglo 142 milijonov kron.

Is vseh v tem članku navedenih podatkov je očividno pomen rudarske industrije za našo malo Slovenijo. Nebroj delavcev, zaposlenih pri zgoraj omenjenih podjetjih, odpadajoče velike vsote davkov, nešteti obrtniki, trgovci in druga podjetja, ki so v ozki zvezi z rudniškimi podjetji in po svoji strani dajejo državi zopet davke, vse to sili k spoznanju, da je v največjem interesu države same, a kolikor mogoče smoteno podpira potrebe in razvoj naše rudniške industrije. Vsako otežkočenje od strani carinskih uradov pri uvozu potrebnih materialov in sploh vsak nepotreben birokratizem občutljivo škoduje industriji v gnetnem in moralnem oziru. Pri rudniški, kakor sploh pri vsaki veleindustriji, naj torej velja geslo: «Odprte oči, tehniško in trgovsko znanje in dalekovidna državno-gospodarska politika.»

Montanus.

Papir

Slovenija ima razmeroma mnogo gozdov. Njih celokupna površina znaša 677.686 hektarov. Zato se je papirna industrija pri nas močno razvila, saj je ravno les glavna sirovina za izdelovanje papirja. Naše papirnice izdelujejo vse vrste papirja in so tudi glavne dobaviteljece za rotacijski papir. Vendar pa ta produkcija ne zadostuje za vso državo, treba nam je nove velike tvornice, ki bo izdelovala le rotacijski papir. Sedaj moramo precejšnje množine še uvažati, ker doma ne izdelujemo vseh vrst papirja. Bodočnost bo morala tudi tu izpolniti vrzeli. Kljub temu pa bo papirna industrija na našem sejmu zelo častno zastopana. Imamo veliko tvornico papirja na Vevčah, ki producira mesečno nad 100 vagonov raznih vrst papirja dobre kvalitete. Združene papirnice v Vevčah, Goricanah in Medvodah postavijo na ljubljanskem sejmu velik paviljon. V Goricanah je tvornica lesovine in celuloze, v Medvodah tvornica lesovine, ki se uporablja za papirnico v Vevčah. V okusno urejenem paviljonu bo tvornica razstavila papir iz tkanine, tiskovni in konceptni papir, srednjefini pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice, rotacijski tiskovni papir, ovojni papir iz čiste celuloze in še razne vrste papirja. Tudi druga manjša papirnica bratje Piatnik iz Radeč pri Zidanem mostu bo zastopana na sejmu. Razstavila bo najfinjši papir za dokumente in igralne karte. Tudi različne kartonaže, ki se bavijo z nadaljnjim podelavljanjem papirja, bodo številno zastopane. Trdnika Bonaš razstavi kartonaže, papirne in knjigovezne izdelke, trdnika Čemažar in drug razstavi litografske izdelke, etikete, lepake itd.

Železo

V Sloveniji imamo velika podjetja, ki iz sirovega in starega železa proizvajajo železo in jeklo ter ga podelavajo v svojih javlarnicah. V mislih imamo v prvi vrsti jeseniške tvornice Kranjske industrijske družbe, železarno v Storah in jeklarne v Ravnah v Sloveniji. Poleg železarne v Zenici v Bosni obsežajo ti obrati največje železne industrije. Brez dvoma ima Zenica med njimi najlepšo bodočnost. Danes pa je med temi obrati največja Kranjska industrijska družba na Jesenicah, katere teoretična kapaciteta znaša dnevno 250 ton sirovega jekla, oziroma železa v ingotih letno 10.900 ton (faktična produk-

čija želena in strovega jekla v ingotih (v tonah) leta 1920). Kranjska industrijska družba na Jesenicah je na ljubljanskem velikem sejmu zastopala s svojimi prvovrstnimi izdelki. Razstavila bo valjano železo, pločevino, žice, elektrode in teblje.

Poleg omenjenih izdelkov razstavi na prostem pred trgovskim paviljonom na belo pobarvanem železnem podstavku troje železnih zvonov, ki po svojem glasu malo zaostajajo za svojimi bronastimi tovariši. Zato pa prekašajo bronaste zvonove po svoji ceni. Kilogram železnega

zvonca stane namreč 15 kron, medtem ko pride kg bronastega na 120 do 130 kron. Navzile nizki ceni pa ne more nihče gorit o slabi kakovosti jesenjskega izdelka. Ubrano zvonjenje, ki se razlega po ti volskih parkih, pobija neumestno slabo sodbo o železnih zvonovih. Razstavljene železni zvonovi so se prodali in bodo služili kot izborna nadomestila od avstrijske vlade pobranih njihovih bronastih predhodnikov.

Rudnik in plavž Store razstavi železo in strove litine.

Domače tvrdke na sejm

Peter Kozina & Komp.

Čevljarski veleobrat v Trzinu.

Podjetje Petra Kozine & Co. je bilo ustanovljeno leta 1903. z osnovno glavnico 20.000 K. kot eksportna trgovina vseh izdelkov domače obrti. Glavni predmeti so bili čevlji, ki so se izdelovali osebno v trzinški okolici. Izdelki so bili dostojno primitivni in njih prodaja je bila valilo nizki ceni (30 do 40 vinarjev za par otroških čevljev) težka. Ti izdelki so se morali v prvi vrsti zboljšati in čisto, ko se je to posrečilo, je bilo dovolj odjemalcev na razpolago. Kmalu je postala produkcija premala in treba je bilo misliti na mehanizacijo izdelave.

Leta 1906. se je osnovala lastna konfekcija z pomožnimi stroji v Trzinu v namernih prostorih »Wanderholza«, med tem se je resno pripravljalo za popolno mehanizacijo izdelave.

Leta 1908. se je ustanovila nova družba z omejeno zavezo z vpisanih 300.000 kron in vplačanih 77.000 K osnovne glavnice, kupila se je sedanja parcela in zagotovila električna moč in meseca marca se je položil temeljni kamen sedanji tvornici.

Preko vseh vsestranskih težkoč, osebno tedanje vlade, katere je samo iz nacionalnih razlogov zavlačevala dovoljenje za stavbo, se je brez ozira na to, brez stavebnega dovoljenja začelo z gradbo. A po treh mesecih, ko je bilo vse v najboljšem teku, je pustila vlada na lico mesta z žandarmerijo delo ustaviti. Delo je moralo vsled tega celih 7 mesecev počivati, a navzile vsem ogromnim zaprekam se je dovršila stavba, urejena z najmodernejšimi stroji in pričelo se je meseca novembra 1911. z obratom.

Zalibog, da je podjetje z otvoritvijo došlo v največjo svetovno gospodarsko krizo, osebno v čevljarski stroki, kajti takrat je v enem samem letu v prejšnji avstro-ogrski monarhiji postalo preko 50 čevljarskih tovarn insolventnih in večina jih prišla v konkurz.

S strogin, solidnim postopanjem in s solidnimi izdelki in po največjem trudu se je vendar posrečilo vzdrževati podjetje na površju in v kratki dobi so zasloveli po celi prejšnji monarhiji kot najboljši fabrikat čevlji znamke »Peko«.

Prišla je svetovna vojna, podjetjem so se najboljši delavski moči pobrale in končno se je moralo delati za vojno v razmerju od vojaškega erarja dodeljenega materiala.

Po razsulu habsburške države bi smela čevljarska obrt upravičeno upati na najboljšo konjunkturo a žalibog, da se upi niso uresničili. Vred poznane carinske zahteve uvažali so verziški iz vseh delov sveta, iz Francije, Amerike, Angleske, Španske, Češko-slovaške, osebno pa iz Nemške Avstrije ogromno množine vsakovrstnih, največ pa slabih čevljev in tokom par mesecev je bil jugoslovanski trg prenapolnjen s čevlji v takih množinah, da se izdelki domačih obratov niti pod lastno ceno niso mogli placirati.

Leta 1917./1918. so izstopili vsi družabniki iz družbe in podjetje je prišlo v samolast nositelja firme.

Leta 1919. je prevzelo podjetje tovarno Müller & Goecken v Trzinu, kor so se lastniki te tvornice preselili v Gradec. V tej tvornici so se je moral obrat popolnoma ustaviti in stoji še danes, ker je nastala popolna stagnacija v tej stroki. Danes se vzdržuje le en obrat in ta komaj z 20 % kapaciteto. Ostali obrat se otvori, ko nastopi boljša konjunktura.

Leta 1920. je vstopila firma s 55 % kot družabnica pri nacionaliziranju tovarn čevljev Mally & Demberger in pri tovarni cenja Carl B. Mally v Trzinu.

Velike težave povzroča mlademu podjetju danes še pomanjkanje dobro kvalificiranih tehničnih moči. Da jih pridobi, je podjetje zgradilo v najlepši legi v bližini tovarne lepo moderno stavbo v domačem slogu z desetimi večjimi in manjšimi stanovanji, odgovarjajoč vsem današnjim higijskim zahtevam. (Električna luč, dobra pitna voda, kopalnice, pralnice i. t. d.)

Dokler se nameravana dozdava tvornice ne uresniči, se vrši prodaja in razposiljanje čevljev v Ljubljani, Breg št. 20 v lastni hiši (Cojzova hiša).

Cilj firme za bodočnost je, obstoječe podjetje razširiti in specializirati na pomembne fabrikate.

Največje zapreke v razvoju čevljarske industrije tvorijo:

- 1.) premala carinska zaščita napram uvažanju dogotovljenega fabrikata, osebno napram državam s slabo valuto, na sprotno pa zopet previsoka carina na vse surovine in polfabrikate oziroma fabrikate, katere potrebuje čevljarska stroka;
- 2.) skrajno slabe prometne razmere, osebno poštni promet s sosednjimi državami, ker se ne more zadosti hitro nabaviti potrebnih predmetov, strojnih delov itd.

3.) prepočasno carinsko poslovanje, ki vzame tudi ogromno časa in končno 4.) za industrijo vseh slojev realitev, oziroma stabilizacija valutnega vprašanja, kajti dokler to ni rešeno, manjka industriji vsaka baza za kalkulacije in za serijno delo.

Ljubljanskega velesejma se udeležijo prej omenjene firme in razstavijo svoje izdelke v posameznih industrijskih paviljonih in sicer Mally & Demberger prosto konzumno robo, Peter Kozina & Co. finnejše vrste, najnovejše oblike in najboljše kvalitete; Karl B. Mally, tovarna usnja razstavi črno in barvano usnjo za čevlje, mobilije in druge potrebščine, vse najnovejši izdelek.

Ker so se cene na svetovnem trgu vsled padca naše valute zelo zvišale, da stane danes par čevljev v Ameriki 15 dol., t. j. 2.700 K, v Parizu 150 do 200 fr. t. j. 2.000 do 2800 K, v Italiji 150 do 200 lir t. j. 1.000 do 1500 K, je trdno za upati, ker so za sedaj pri nas čevlji najcenejši, da bodo uspeh velesejma za našo industrijo povoljen.

Tiskovna zadruga v Ljubljani

Tiskovna zadruga v Ljubljani je eno največjih in najvzvišenejših slovenskih založništvo in izdajateljstvo. Ustanovljena je bila sredi svetovne vojne, novembra 1916, ko so vsi drugi slovenski založniki prenehali z izdajanjem knjig. Prevzela je v lastništvo najstarejši slovenski leposlovni mesečnik »Ljubljanski zvon«, ki izhaja letos že 41. leto in zbira okoli sebo najboljšo slovensko pripovedništvo, pesništvo in kritiko. Poleg »Ljubljanskega zvona« je pričela izdajati Tiskovna zadruga v posameznih zbirkah publikacije najrazličnejše vsebine.

Pred vsem omenjamo novo kritično izdajo slovenskih klasikov. V tej zbirki so do sedaj začeli izhajati Jurčičevi zbrani spisi, ki jih ureja vseučiliški profesor dr. Ivan Prijatelj. Pod istim uredništvom je pravkar izšla za 70letnico pisateljevo prva knjiga Tavčarjevih zbranih spisov. Za popreje je pod istim naslovom zbral dr. J. Glonar spise Simona Jenka. Zbirka se nadaljuje. V redakciji dr. Prijatelja je izšla tudi Stritarjeva antologija. Zbirka »Prosveti in zabavi« prinaša ponatise starejšega leposlova in poljudnega znanstva. Do sedaj so izšli trije zvezki. Igo Kač: Dalmatinske povesti, Josip Stare: Lisjakova bel, in dr. H. Dolenc: Izbrani spisi, četrti v kratkem izide Stritar: Sodnikovi.

Tiskovna zadruga je izdala vrhu tega spise sedanjih pisateljev in pesnikov. n. pr. Ovetka Golarja »Rožni grm«, Anta Debeljaka »Solnce in senec«, Damirja Feigla »Tik za fronto«, Antona Novčana »Velejo«. V kratkem pa izidejo Milčinskega humoreske »Drobki«, Cankarjev Zbornik in pesniška zbirka mladega že umrlega poeta Alojza Zbanička. Za mladino so izšli pri Tiskovni zadruzi naslednje publikacije: Frana Milčinskega »Telovaj Mataj« in druge slovenske pravljice, Habbertona Sorlija »Bob in Tebi«, Čike Jove Gradnika »Kalamandarija«, Ilke Vahetove »Pravljice«. Večina teh knjig je bogato ilustrirana.

Tudi tujim literaturam posveča Tiskovna zadruga vso pažnjo in podaja iz njih najboljše v svoji Prevodni knjižnici. Do sedaj so v tej zbirki izšli štiri knjige: Dostojevskega »Besni«, Edmunda de Goncourta »Dekle Elizabeta«, Cervantesa »Tri novele« in Anatola Francea »Pigvinški otok«. V tisku so: Henrika Barbussa »Ogenj«, Leonida Andrejeva »Povest«. V rokopisu jih ima pripravljenih še celo vrsto. Tej zbirki ob strani izhajajo pri Tiskovni zadruzi Shakespearjeva dramatična dela, ki jih prevaja Oton Zupančič. Do sedaj sta izšla dva zvezka: »Sen kresne noči« in »Macbeth«. Neposredno sledi »Othello«. Ob strani te zbirke začno izhajati tudi Ibsenova dramatična dela, ki jih prevaja dr. Vojislav Mole. Najprej izideta »Heda Gabler« in »Gospa od morja«.

Poleg leposlova se bavi Tiskovna zadruga obširno z znanstvom in s poljudnim znanstvom. Tema ciljeva sta posvešeni dve zbirki: »Pota in cilji« in »Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov«. Slednjo urejuje dr. Knaflič. Zbirka »Pota in cilji« je izšlo 9 zvezkov in sicer: V prvem in drugem zvezku Melikova »Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev«, v tretjem in četrtem zvezku Webrov »Uvod v filozofijo«, v petem in šestem Melikov »Zemljepis Jugoslavije«, v sedmem do devetem Prijatelj »Ruski realizem in njega predhodniki«. »Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov« je narasla na 8 zvezkov, namreč: dr. Zalokar: »Ljudsko zdravlje«, dr. Derš: »Dojenček«, dr. Demšar: »Socialne bolezni«, Stefan Sagadin: »Naš sadašnji ustavni položaj«, Leonid Pitamic: »Pravo in revolucija«, Dokumenti o Jadranskem vprašanju. Albin Ogris: »Borba za Jugosla-

vensko državo«, Vladimir Corović: »Ras in vera v srbski prošlosti«. Prihodni zvezki prinese: dr. Tičar: »Boj nalezljivim boleznim«, Hobhouse-Ogris: »Liberalizem«, Vladimir Knaflič: »Komunizem«, France Goršič: »Socialna skrb za mladino«. Poleg vseh teh zbirki je izdala Tiskovna zadruga še celo vrsto prirodnih knjižic kakor: Volilni red za ustavotvorno skupščino, Občinski red za Slovenijo, Vidovdansko ustavo, Stanovnjako naredbo, Sičove Narodne noše itd.

Tiskovna zadruga je krepko razvijajoča se mlado podjetje, ki zasluži vso pozornost jugoslovanske javnosti. Njene knjige so dobili tudi na ljubljanskem velesejmu ori prodajalni »Jutra«.

Balkan

Delniška družba za mednarodne transporte v Ljubljani.

Začetkom dvajsetega stoletja se je začelo razvijati v Trstu med tamošnjimi Jugoslovani stremenje, da se gospodarsko popolnoma osamosvoje in uspeh je bil, da se je osnovala l. 1905. Jadranska banka, katere je prevzela vodstvo te akcije. Pri tem se ni omejevala samo na Trst. Po inicijati Jadranske banke je bila ustanovljena Trgovska, špedicijska in komisijška delniška družba »Balkan«. Namen je bil, da dobi jugoslovansko trgovstvo Trsta, tedanje Kranjske, Dalmacije in drugih ozemelj Jugoslavije v močnem komisijškem in špedicijskem podjetju za neopeljivega in solidnega zastopnika in varovalca interesov. Da se zadobi a slovenskim zaledjem Trsta šim teenejšje atike, je ustanovila družba l. 1911. v Ljubljani svojo podružnico. Vred vojni agilitosti je zadobila družba med vojno velik razmah ter za časa osnovanja Jugoslavije jo dobimo med najmočnejšimi jugoslovanskimi družbami.

Vred politične razdelitve starega teritorija Avstro-Ogrske je bilo potrebno, da se družba, katere je med tem ustanovila svojo podružnico v večjih mestih Jugoslavije in na Dunaju, razdeli po teritoriju v 3 afiliranke družbe. Za Trst je ostala stara družba, za Jugoslavijo se je ustanovila družba »Balkan« d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani, a za Dunaj »Balkan« d. d. z o. z. za mednarodne transporte a sedežem na Dunaju. Mislimo, da ni treba posebej poudarjati, da je glavni cilj vseh treh afiliranih družb v narodnih jugoslovanskih rokah, a obstoj inozemskih družb je za »Balkan« v Ljubljani eminentne važnosti.

»Balkan« d. d. za mednarodne transporte v Ljubljani a podružnicami v Beogradu, Zagrebu, Mariboru ter z ekspozituro na Rakoku ima vse predpogoje za najuspešnejši razvoj. Družba v Ljubljani je lastnica l. Ljubljanskega javnega skladišča, ki se mora pritevati med najboljše in med najbolj urejena v Jugoslaviji ter odgovarja ne samo dosedanjim potrebam, ampak so preračunjena tudi za razmah v bodočnosti. Obsegajo 20.000 m² z javnimi in carinskimi skladišči. Na kompleksu »Balkanovih« stavb posluje v režiji družbe carinska agencija, ki je največje važnosti za hitro carinjenje blaga. Skladišča »Balkana« razpolagajo z lastnim tirom.

Podružnica v Mariboru ima obširna javna in carinska skladišča ter bo z ozirom na naraščajočo prometno važnost svojega sedeža brezovno dosegla največji razmah. Poverjena joj je tudi predprodaja vozni listkov za potnike ter zastopstvo komisarijata za tujski promet.

»Balkan« v Ljubljani in Mariboru ima ogromen promet in tudi ostale podružnice se razvijajo zelo ugodno. Naravno je, da bo družba »Balkan« imela v vseh važnejših prometnih krajih Jugoslavije svoje podružnice.

»Balkan« je samo transportno društvo in se ne bavi s komisijško trgovino. Razumljivo je torej, da imajo trgovci veliko več zaupanja do čisto špedicijskega podjetja.

Tvrdo »Balkan« priporočamo vsem kot domačo tvrdko, na katero se bo obračal vsak zaveden dmašin. Emancipacija tujih podjetij je za vse naše narodno gospodarstvo eminentne važnosti.

Bašin i drug

Prva jugoslovanska tvornica telovadnega orodja.

Nenavadno pozornost in veliko zanimanje vzbuja na sejmišču telovadno orodje domačega izdelka. Razstavila je to izdelke »Prva jugoslovanska tvornica telovadnega, sportnega in igralnega orodja, Bašin i drug, Ljubljani. Jugoslovani smo bili do sedaj v tem predmetu absolutno vezani na tujino. Naša društva so nabavljala orodje skoro izključno iz Češke, šole pa pod vplivom avstrijske vlade z Dunaja in iz Gradca. Avstrijsko orodje je kvalitativno daleč zaostajalo za češkimi izdelki, ki so valed tega prevladovali v družstvenih telovadnicah.

Orodje, katero je razstavila tvrdka Bašin i drug, v polni meri dosega in celo prekaša vse inozemske izdelke tako v kvaliteti kakor tudi po ličnosti in okusnosti. Vodstvo tovarne je v rokah strokovnjakov Stane Vidmarja in Al. Bašina, ki sta v telovadnih in sportnih krogih znana ne samo širom naše domovine ampak tudi izven naših granic. Kot mednarodni tekmovalci in prveenci je g. Stane Vidmar gotovo prvi poklican, da sodi o prikladnosti raznih sistemov orodja. Razstavljeno orodje nosi pečat izredno skrbne in precizne izdelave, ter skrbno izbrana materiala. Forme pričajo, da je njih avtor uporabljal vsa dozvoletna izkustva za iz-

popolnitev orodja. Ustanovitelj podjetja sta se zavedala velikanskih težkoč, katere se pojavljajo pri izdelovanju orodja. Pri malokaterem drugem predmetu je potreba toliko raznovrstnega in težko dobavljivega materiala, toliko težkega in preciznega dela, kot ravno pri telovadnem orodju.

Iz začetnih težav se podjetje razvija pod vodstvom imenovanih dveh strokovnjakov v trdiko, ki nas že danes lahko popolnoma osamosvoji na tem polju. Proizvajalna zmoglost podjetja je že danes precej velika. V prihodnjih dneh pa prične tvrdka z zgradbo novega modernega tovarniškega poslopja, ki bo omogočilo popoln razvoj podjetja, tako da bo tvrdka lahko krila vse potrebe naših društev in šol.

Tvrka Bašin i drug je v svojih izdelkih pokazala izredno konkurenčno zmoglost in zasluži vsestransko priznanje. Priporočamo jo vsem, ki potrebujejo trdkih izdelkov. Naše telovadne in sportne kroge opozarjamo, da si ogledajo na sejmišču tudi konkurenčno blago in primerjajo z domačim. Videli bodo, da naša industrija te stroke sicer še po osebosti ni dosegla tuje — češke in nemške — da pa po kvaliteti prekaša inozemsko blago. Izrek »Svoji k svojim« bo v tem slučaju poleg vsestranske koristi v prvi vrsti naročnikom trdkih izdelkov valed trajnega zadovoljstva v največjo korist.

Delniška pivovarna

Delniška družba združenih pivovarjen Zalec in Laško v Laško v Laškem.

Delniška družba združenih pivovarjen Zalec in Laško v Laškem je bila ustanovljena leta 1902. z delniško glavnico 600.000 K, ki se je pozneje zvišala na 2.640.000 kron in se sedaj poviša na 10.000.000 K. Prvi družbini predsednik je bil sedanji pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar. Začetkom svojega obstanka je imela družba svojo centralo v Ljubljani ter je varilo pivo v obeh svojih pivovarnah. Pozneje pa je opustila varjenje piva v Zalcu, ne da bi s tem zmanjšala produkcijo piva, ter je pivovarno v Zalcu spremenila v moderno sladarno. Pred prevratom so dominirale v Sloveniji nemške pivovarne iz srednjega Stajerja, ki so prodale pri nas povprečno na leto 200.000 hl piva. V ostrem in brezobzirnem konkurenčnem boju so ubile nemške pivovarne vse manjše slovenske pivovarne: Mengeš, Lesce, Auer, Senožec, Vrhnika. Kljub vsemu naporu nemške konkurence in organiziranemu pritisku dominirajočih pivovarjen se jim vendar ni posrečilo ugonobiti pivovarne v Laškem, niti jo upogniti v svoj jarem, v kartel alpskih pivovarjen.

Ze pred prevratom je družba dosegla letno produkcijo 30.000 hl. Ko pa je odpadel po prevratu uvoz inozemskega piva, se je odprla družbi široka pot za razmah v Sloveniji in preko meja ožje domovine. Za razširjenje obrata je bilo treba družbi raznih tehničnih izpolnitvev, od katerih je večina že dovršena, nekatera dela pa so še v polnem teku in bodo dogotovljena tekom tega leta. S temi deli se bo povzdignila kapaciteta pivovarne na Laškem na letnih 100.000 hl, nkar bodo odpadle vse zapreke za vstrzezanje vsem družbi stavljenih zahtevam.

Na ljubljanskem sejmju ima družba svoj paviljon. Priporočamo poskušnjo vsem interesantom in ljubiteljem dobrega piva.

Slov. gradbena družba

Tovarna Keršič, Ljubljana-Sp. Šiška.

Tovarna vozov Keršič je stara ljubljansko podjetje. Tekom mesca maja 1921. se je tovarni pridružila novostanovljena Slovenska gradbena družba z o. z. Novostanovljeno gradbeno podjetje si je stavilo za nalogo, razširiti delokrog tovarne, ki je opremljena z obsejnim delavnicami za obdelovanje lesa, a ključavničarsko delavnico in kovačijo, tudi na gradbeno stroko.

Pred vojno je tovarna izdelovala le vozove, in sicer vse vrste luksuznih in tovarnih vozov, hotelske omnibuse in vozove za poštni in vojaški erar. Po vojni je tovarniško vodstvo v zvezi z gradbenim podjetjem otvorilo z naporom vseh sil tovarni nova pota produktivnosti. Po dovršeni reorganizaciji obrata je tovarna že danes sposobna prevzeti največja naročila vseh vrst visokih in globokih stavb z vsemi pripadajočimi obrtniškimi deli: tesarstvom, mizarstvom, ključavničarstvom in kovaštvom.

Specielno se namerava novo podjetje posvetiti modernim industrijskim gradbam, izkoriščanju vodnih sil, odpomoči hoče stanovarjem bedi z grajenjem lesenih ali kombiniranih družinskih hiše, ki bi lahko tvorile važen eksportni artikel za slovensko lesno industrijo. Končno naj bodo omenjeni kot specialen izdelek leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi, kakor prihajajo v poštev pri velikih skladiščih, industrijskih dvoranah itd.

Za svoj razvoj ne potrebuje ta panoga domače industrije ničesar drugega, nego da državna uprava ne oddaja v stroko spadajočih del inozemstvu, ampak domačemu podjetniku in domačemu delavcu. Podjetje je razstavilo na ljubljanskem sejmju eno leseno stanovanjsko hišico, ki je gotovo med najbolj zanimivimi objekti na sejmišču.

Tvrka je nadalje zgradila češkoslovaški paviljon, stavbo v opaki, ojačeno z železobetonom. V paviljonu G razstavi

tovarna svoje vozove. Podjetje ima prvo vrstne družabnike-strokovnjake, tako profesorja tehn. mehanike na univerzi v Ljubljani dr. inž. Kršić, ki je specialist v vodnih, vodopravnih in vodogospodarskih zadevah, nadalje gg. Frana Džeka, inž. Josipa in Frana Džeka ml., sami izkušeni strokovnjaki s temeljito in dolgo letno prakso.

Kamenit

Tovarna umetnega škrilja, družba z o. z. v Laškem.

»Kamenit«, tovarna umetnega škrilja in elektrarna, d. z o. z. v Laškem, je bila v manjšem obsegu ustanovljena leta 1910. Od leta 1912. pa do letos se je podjetje razvijalo v hitrem tempu in bo prihodnje leto doseglo kapaciteto letne produkcije 1200 vagonov prvovrstnega umetnega škrilja. Na podlagi projektirane dovoljnice na progo južne železnice in zveze električnim tokom iz Fale, bo podjetje mogoče razviti še vočjo konkurenčno možnost.

Tvornica izdeluje poleg navačnih plošč za kritje streh tudi obložne plošče v dolžini 2,5 m in širokosti 1 m za zgradbe in električno industrijo. Znan je kot izvozni produkt specialni umetni škrilj.

Na velikem semnju razstavi podjetje v lastnem, prav okusno izdelanem in opremljenem paviljonu nasproti velikemu industrijskemu paviljonu svoje prvovrstne izdelke, različne umetne škrilje, plošče, ki pridejo v poštev pri električni industriji, škriljaste plošče, ki so odbrane na lico z bakrenimi opalki itd. Tako kritje je posebno pripravno za kritje cerkva in spominskih zgradb. Valed možnosti dobave prvovrstnih sirovin, jamči podjetje za najdaljšo konkurenčno trpeznost škriljastih streh in dobavlja vsako množico svojega izdelka.

Delniška tiskarna v Ljubljani

Tiskarna, ki je danes last delniške družbe pod gornjim imenom, je najstarejši zavod te vrste v Ljubljani. Ustanovljena je leta 1782. Ignac pl. Kleinmayr iz Celovca ter jo poveril faktorju Ignacu Merku. V tej tiskarni se je najprvo tiskala »Lalbacher Zeitung«, potem pa uradni razglasi itd., dokler se ni pozneje razvila v lepo tiskarsko podjetje, ki je prvačilo med drugimi vedno s svojo strokovno zmoglostjo. Kleinmayrjeva tiskarna je prešla pozneje v roke družine Bambergove in nosila naslov »Kleinmayr & Bamberg«. Izpopolnjevala se je dosledno s tekom časa in napredkom grafične obrti, ki se je posebno v zadnjih desetletjih pred vojno razvijala tako hitro, da so se mogli samo najboljšje tiskarne vzdrževati na višini tehnike. Po zaslugi gospoda Bamberga, ki je bil sam prvovrsten strokovnjak in je skrbel vedno in predvsem za tehnično izobrazbo svojih sodelavcev v podjetju, je tiskarna vzdrževala korak z napredkom in je slovela kot prvovrstna take glede opreme, kakor glede tehnične izvedbe svojih del. Leta 1914. je bila odlikovana na Bugri v Lipskem (svetovni razstavi za književno obrt in tiskarstvo) z zlato nagrado. To nagrado so ji prinesli predvsem krasni barvotiski, ki jih je med drugim tudi razstavila. Po vojni je gosp. Bamberg opustil tiskarno ter jo prodal današnji delniški družbi.

Tiskarna je danes opremljena z najmodernejšimi stroji in pripravami, ima deset hitrih tiskalnih strojev, dva rotacijska stroja, med njimi oni, ki tiska »Jutro« natisne do 200 osmosestranskih besedilov v minuti. Dalje ima svojo stereotipijo, štiri stavne stroje »Linotyp« in moderno urejeno knjigovodstvo. Tiskarna zaposluje okrog 150 uslužbencev.

Kleinmayr & Bamberg

Založba trgovina s knjigami, umetninami in muzikalijami v Ljubljani.

Tvrka Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1872. od Ignacija pl. Kleinmayrja ter si je od ustanovitve sem stavila nalogo, gojiti domačo literaturo ter jo dopolnjevati. Razvoj tvrdke kot največjega založništva v Ljubljani je potekel ugodno. Z imenom tvrdke je združen krasen razvoj slovenske književnosti. Tvrka je bila založnik naših klasikov, pri njej so izšli Prešernova, Levstikova, Aškercova in druga dela. Živahno je sodelovala firma Kleinmayr in Bamberg tudi pri založništvu šolskih knjig. Njen ugled je stalno na rasti in pridobila si je splošno spoštovanje.

Možnost razvoja v novi državi je velika, ker stavi ponarodnitev šol precej velike naloge za založno industrijo in tud ustanovitev vseučilišča obuja v veliki meri založniško delovanje.

Kakor doselej bo tvrdka tudi v bodoč gojila posebno založništvo šolskih in znanstvenih knjig, a pri tem ne bo zanemarljiva ostale književnosti.

Tvrka razstavi na velikem sejmju svoja založna dela z ilustracijami in originali.

»Nova železniška tarifa med Jugoslavijo in Madžarsko. Stopila je v veljavo nova železniška tarifa za direktni poštanski promet med našo državo in Madžarsko.

»Provizorični trgovinski sporazum med Jugoslavijo in Avstrijo je počeljan d. konca oktobra.

Južni tečaj v zgodovini

Vedno bolj se pomikamo v redne predvorne razmere. Ljudje se z novimi silami posvečajo znanosti: ekspedicije na severni tečaj, na Aljasko, na Gavrilzankar, v notranjost Tibeta in Afrike — vse to so dokazi, da stupa zanimanje za znanost zopet v ospredje. Sto- in stoletja so bile avstralske pokrajine ovite s temno, tajinstveno kopreno. Ljudje so prodrli skoraj do severnega tečaja, dočim je ostal južni tečaj še vedno nepreiskani. Nikdo ni veroval trditvam redovnika Cormansa, da se nahaja na južnem tečaju raj, ki je od ostale zemlje ločen po velikih ledenikih, ki se dvigajo nad morjem.

In v resnici so tamkaj 30 do 60 metrov visoki ledeniki. Raziskovalci, kakor Dumont Urvile, Clarke Ross in Wilhes, so se zaman borili proti njim. Toda, odkar je Shakteton prodril skozi ledenike in prišel v bližino južnega tečaja, je jako malo nade, da bi se odkril tamkaj raj.

Isto čudno idejo najdemo že pri starih Grkih. Aristoteles sam pravi, da obstoje na zemlji pokrajine, v katere ni mogoče prodreti. To je gornji del zemlje, dočim živimo mi na spodnjem. Tamkaj so ljudje jako dovršeni, da ni tega sploh ne moremo razumeti. Oni da so popolnoma srečni.

Manj spretno, zato pa bolj naivno je raziranje širokih slojev ljudstva, ki mislijo, da je severni tečaj kraj, kjer vlada večni sneg, dočim je na južnem večna pomlad.

Dolgo se je smatralo — stari zemljevidi so živ dokaz temu —, da obstoji nov velik kontinent, in sicer v bližini Maghlaensovega preliva, ki se razteza notri do južnega tečaja. Se v dobi Voltairja je bil ta del zemlje zelo malo znan. Voltair sam se je smejal Nizozemčanom, o katerih se je govorilo, da so odkrili zemljo s neizmernim bogastvom, ki jim donaja velike dobrine. Pripomnil je zaničljivo: »Težko je imeti tajne province in trgovino».

Toda vse to ni čisto nič oviralo ljudstva, da ne bi verovalo v razne basni o novi zemlji. Priznali so, da žive tamkaj ljudje, popolnoma rumene barve, oboroženi s sulicami, katerih edini posel je vojna in lov, poleg njih pa zamorci, ki jim je priroda pobrala vse gornje zobe in morejo hoditi tako po rokah in nogah.

Rumeni in brezobzi prebivalci so danes pozabljeni, ostala pa je slika Epi-nala, ki kaže te junake, kako lepo hodijo po rokah. Sicer pa je istotako res, da se Epi-nal nikdar ni boril za to, da bi postal kak slaven slikar ali zemljepisec.

Končno tudi ni težko držati ljudi v smoti, ako raziskovalci sami mnogokrat poročajo čisto druge stvari, samo tega ne, kar so v resnici razkrili. Tako se je zgodilo s Kerguelenom, ki ga je l. 1772. poslal francoski kralj Ludvik XV., da preišče to zemljo, zaradi katere so Francozi izgubili svoje kolonije. Prišel je kratkoma do zemlje, katero imenuje Cook »Zemljo revolucije«, zasadi francoski barjak in se vrnil slaven domov.

Kerguelena so proslavljali na vse mogoče načine, toda kmalu so se pojavili glasovi, ki so prislili kralja, da ga je poslal vnovič na ekspedicijo. Izvidi so sicer potrdili njegove izpovedbe, slednjic pa so vendar prišli njegovi slepariji na sled in bil je obsojen na dosmrtno ječo, iz katere pa se je hitro rešil.

Takih prevar pa se nam vsekakor treba bati, ako se poda na ekspedicijo na južni tečaj človek s sposobnostmi kakor jih ima Shakteton. On nam bo gotovo razkril tajne južnega tečaja v celom obsegu, ako mu ne preprečijo tega v zadnjem trenutku prirodni elementi sami.

V vsakem slučaju pa je gotovo eno: da južni tečaj ni niti Cormansov raj, niti Aristotelova obljubljen dežela, niti Kerguelenova divna zemlja.

To in ono

× Najtežji človek na svetu. V Bourgesu v Franciji je umrl neki mešan, ki je bil gotovo najtežji človek na svetu. Tehtal je namreč nič manj kakor 252 kg in je bil star 28 let.

× Mesto pesnikov. S tem imenom se more ponašati Kijev, ukrajinska prestolnica. Po francoski statistiki se nahaja tamkaj sedaj 8478 pesnikov, ki so na tiskanih izkaznicah vpisani kot poklicani pesniki. Seveda ne smemo misliti, da so to bogve kakl pesniki in da je ravno zaradi tega Kijev mesto pesnikov. Toliko števil pesnikov izvira od tod, ker imajo pri dobivanju živeža intelektualni delavci prednost in sicer samo oni, ki so kot taki vpisani v organizacijah. Tako je glad izzval v prebivalcih Kijeva pesniško žilico.

× Proti napitnin. Na Češkoslovaškem se natakarkji energično bori za odpravo napitnine, zahtevajo pa, kar je tudi upravičeno, da se jim plačajo primerne plače za življenje. Te dni so razdeljevali letake, v katerih razlagajo svojo zahtevo in prosijo občinstvo, naj jih v lastnem interesu podpira v njihovi akciji. Pri tej priliki naj pripomnimo, da se na Češkem natakarkji zadovoljuje že z napitnino 20 vinarjev, dočim ga pri nas z eno krono skoro že užitja.

Franč Heller

Blagajna velikega vojvode

Roman.

«Opozorite očeta Sergeja, da se bo vršila poroka».

Poroka? Filip se je skoraj na glas zasmel, kajti ta beseda je pomenila za njega popolno zmago. Poroka, poroka! Res, veliki knez Mihajlo Nikolajevič ne pozna nobenih ovinkov, kratak sporazum in poroka dveh članov vladarskih rodbin je tu! Nje, niti njega niti ne vpraša. Pokličite očeta Sergeja, recite da naj oddajo čez četrt ure salut... ugovora ne trpi... To mora biti res lepo živeti v avtokratski državi. Toda, kaj bo rekel don Ramon na vse to? Tako čudno se je držal.

Komaj je izustil veliki knez svoje povelje, ko je don Ramon zaklical: «Ali je to šala? Pokličite nazaj svojega adjutanta... To ne gre, to je tako čudno...»

Veliki knez je skomignil z rameni: «Dragi moj prijatelj, to ni prav nič čudnega. Vi ste nosili dve dolgi leti pismo moje sestre, a vaša dolžnost je bila, da pismo vrnete, ko se je takrat razbila poroka».

Veliki vojvoda je prebledel. «Potovali ste tri dni z njo, to so sicer čudne okolščine, ko vas je ta njegov prijatelj na tako čuden način odpeljal».

Ramon je hotel protestirati:

«Toda mi nismo vedeli o tem ničesar!»

«To prav nič ne deli Nazadnje jo pa sredi noči prinesete na svojih rokah na krov ruske oklopnjače. Ako ste gentlemen, potem morate vedeti, da je mogoč samo en način, da vse to popravite».

«Dva sta», je rekel Ramon mirno. «Jaz imam svoj revolver!»

«Torej vi se hočete s smrtjo umakniti moji sestri...»

Veliki knez ni mogel končati svojega stavka, kajti blede kot mrlič je skočila velika kneginja in zakričala: «Mihajlo, molči! Niti ti nimaš pravice, da siliš moža, ki me ne ljubi, ki me sovraži... saj hoče raje umreti...»

Umolknila je, zakrila si je obraz z rokami — toda njene besede so imele učinek, dasi ni mogla želeli boljšega.

Z vsklikom polnim hrepenenja, ljubezni in premagane bolesti je skočil Ramon k kneginji, pokleknil pred njo, dvignil do nje svoje oči in šepetal:

«Kneginja... Olga — poslušajte me... mislite o meni to, kar ste mislili do sedaj, ko me niste poznali... jaz vas ljubim... obožujem vas... ničesar si na svetu ne želim bolj, nego da postanete za vedno moja... Toda...»

Prebledela je:

«Toda... govorite...!»

«Ta poroka... a vas ni nikdo vprašal!»

Pogledala ga je s svojimi modrimi očmi, ki so izražale toliko sladkih občutkov zadovoljstva, da je bilo takoj pri kraju z njegovim odporom. Vstal je... Filip in veliki knez sta se obrnila v stran, da bi ne motila para, ki se je ravno kar našel.

Filip je zašepetal velikemu knezu: «Kaj pa vendar poreče k vsi ti stvari car?»

Veliki knez se je zasmel široko in veselo kot nekdaš... in Filip je takoj spoznal gospoda Woerza iz Al-tone, svojega prijatelja one januar-ske noči v Hamburgu.

«Njegovo veličanstvo car» je rekel veliki knez, mi dovoli vse, odkar sem postal soliden človek. Kot vidite sem postal celo mornar; ko mu je umrl oče, sem stopil v mornerico in postal nov človek. Moja mala sestra pa vendarle zasluži, da jo osrečimo! Ali ne verjame, da bo srečna z vašim prijateljem donom Ramonom?»

«Prav gotovo!» je rekel Filip. «Veliki vojvoda je skusil prav mnogo, ta šola pa je veliko naučila! Ona bo jako srečna in...»

«In...»

«On bo pa stal ponižno pod copato!»

Veliki knez se je debelo zasmel... «Vražji človek ste, dragi profesor!»

Jaz mislim, da imate popolnoma prav! Sedaj se moramo pa pripraviti za poroko! Ali ste že prisostvovali taki poroki vi, ki ste doživeli že vse na svetu?»

«Ne, prav gotovo ne,» je rekel Filip in pogledal na uro... «Pa tudi poroke v tako pozni uri še nisem doživel!»

Ko so bili kake pol ure poznej končani cerkveni obredi, je stal Filip Collin v veseljem krogu ruskih mornariških oficirjev, ki so imeli samo eno željo, da se prav pošteno upijajo s šampanjcem! Vest o nočnih dogodkih so se širile z bliskovito naglico. Veliki knez je izdal kratko dnevno povelje:

«Nocoj se sme klepetati, kdor bo jutri klepetal, bo visel na prvi jabolci».

V veliki oficirski obednici se je govorilo vse povprek, zamaški iz šampanjk so spremljali salute topov, ki so doneli v temno noč... Filip Collin je bil junak noči, neprestano je moral ponavljati vse prigode nocojsne noči... tako da ni imel niti za šampanjec časa... Klepetali so, govorili so rusko in francosko, trkali so in kričali hura!

Naenkrat se je prikazal v družbi človek orjaške postave z modrooko damo. Vesela družba ga je v svojem razpoloženju komaj zapazila, ko so ga pa spoznali, so vsi umolkili in mu ponudili prostora.

Veliki vojvoda in njegova mlada soproga sta pa stopila pred Filipa. Njegove oči so blestele... Trčila sta s Filipom:

(Delo Mihajla Hellerja)

Stavbno in umetno mizarstvo

A. Rojina in Komp., Ljubljana

Telefon 480 Poštni čekovni račun 11.635 Telefon 232

Stavbni oddelek

Slomškova ulica 16

izdeluje: okna, vrata, portale, obstenje, stropje itd. v vsaki množini od najenostavnejše do najfinejše izvedbe. 1417 2-1

Pohištveni oddelek

Kolodvorska ulica 8

izdeluje: spalnice, jedilnice, salone, pisarniške in hotelske opreme itd. v vsakem slogu iz mehkega in vsakovrstnega trdega lesa.

Najmoderneje urejeno podjetje. Ponudbe in načrti brezplačno.

Razpis štipendij za medicince.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani razpisuje tri štipendije za medicince. Štipendije se podelijo medicincem državljanom, kraljevine SHS po uspešno dovršenem I. rigorozu; prednost imajo sinovi blagajničnih članov. Štipendije znašajo 10.000 j. s. K na leto, razven tega se štipendistom povrnejo vpisnine za predpisane kolegijske ure in vse izpitne ter promocijske takse. Z 9. semestrom se štipendije povišajo na letnih 15.000 K, po dovršenem doktoratu pa na letnih 20.000 K, ki jih štipendisti lahko uživajo toliko časa, dokler ne dobe službe kot sekundariji. Štipendisti se imajo z reverzom zavezati, da se bodo po dovršenem doktoratu skozi dve leti vežbali na kaki domači bolnišnici v vseh strokah medicinske vede in da bodo na to skozi 6 let na razpolago Okrajni bolniški blagajni v Ljubljani, oz. nje naslednici, oblastveno avtorizirani predstavnici socialnega zavarovanja v Sloveniji, ki jih lahko uporabljajo, kjerkoli bo potreba po blagajničnih zdravnikih. Glede nadaljnjega nakazovanja štipendije in študijskih uspehov veljajo določila. Razglašeno o štipendijah in državnih podporah visokošolcem v inozemstvu, Ur. l. dež. vlade za Slovenijo, št. 91 ex 1921.

Prošnje za razpisane štipendije je vlagati do 15. septembra t. l. pri podpisani blagajni

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,
dne 15. avgusta 1921.

Ravnatelj:
Koomur s. r.

Načelnik:
Mih. Rožanec s. r.

Tovarna

Peter Keršič & Co
čevljev
v
Tržiču,
Slovenija.
Zaloga, pisarna in prodaja na debelo in drobno v Ljubljani v lastni hiši, na Bregu 20.

Izdeluje vsakovrstne

čevlje

za gospode, dame, deklice, dečke in otroke iz boks-, ševro-, lak-usnja in drugega materiala.

Najboljša kvaliteta! — Najmodernejša oblike!
Konkurenčne cene!

1408 2-1

Razpis štipendij.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani razpisuje z ozirom na nove uredbo socialnega zavarovanja za okoliš Slovenije tri štipendije za kirurge-specialiste in eno štipendijo za bakteriologa.

Štipendije znašajo po 1000 dinarjev mesečno. Pogoji za njih dodelitev je: državljanstvo kraljevine SHS, dveletno vežbanje v vseh strokah medicine na kaki domači bolnišnici, na to dveletni študij kirurgije, oziroma dve do triletni študij bakteriologije, histologije, serologije in kliničnih kemijskih raziskav na tu- ali inozemskih klinikah in institutih. Kirurgi se bodo po končanih študijah dodelili blagajničnim ambulatorijem v Ljubljani, Mariboru in Celju, kjer bodo tudi lahko privatno delovali kot kirurgi-specialisti. Istotako bo tudi voditelj blagajničnega diagnostičnega laboratorija lahko izvrševal privatne preiskave, kakor hitro dobi zavod v to potrebno avtorizacijo. Ustna in pisarna pojasnila daje šef-zdravnik blagajne dr. Bleiweis, Ljubljana, Kongresni trg 15.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,
dne 15. avgusta 1921.

Ravnatelj:
Koomur s. r.

Načelnik:
Mih. Rožanec s. r.

Oblačilnica za Slovenijo v Ljubljani

vijudno naznanja, da je prejela od znane brnske
tvrdke Stlassny & Schlesinger

bogato zalogo volnenega ženskega blaga
za zimo, 1416 2-1

ki se lahko ogleda vsak dan v njenem glavnem
skladišču v Ljubljani, Solški drevored 2/I.
Cene za prvovrstno blago kar najugodnejše.

Samo na debelo!

Slovenska gradbena družba

z o. z.

Ljubljana

tehniška pisarna v tovarni Keršič

Lastni paviljon, enodružinska stanovanska hišica, vsebuje: 2 sobi, 1 kabinet, kuhinjo, sobo za služkinjo, kopalno sobico, shrambo.

Zastavljena ploskev 73 m².

Dobavljamo celo leseno konstrukcijo z vsem tesar-skim, mizar-skim, ključničarskim in kovaškim delom približno 1 mesec po naročilu; na licu mesta postavljeno v približno 3 tednih.

Cena za 1 m² zastavljene ploskve 1000 do 2000 K po obliki tlorisa.

Posebnosti našega proizvoda:

Leseni polnostenski nosilci za strehe z velikimi razponi, lesena in kombinovana skladišča, tvorniško izdelovanje složljivih stanovanskih hišic.

Kolarski oddelek

Izvršuje vse vrste luksuznih in tovarnih vozov, karoserij, samokolnic itd.

1418 2-1

Obleke moške, festovske in deške, mikado, raglase, površetke, košube, jahalne hlače. Specialitete v otroških oblekah (kostumih) in drugo konfekcijo od najprostejšega do najdnejšega kroja v najboljši izdelavi.

razno sukno, hlačevino in podloge

nabavite najceneje
edino le pri **konfekcijski industriji**

FRANDE 1894 10-2
Ljubljanskega vzorčnega velesejma **Fran Derenda**
Paviljon E, oddelek št. 52. Ljubljana, Emonska cesta 8.

Proda se približno
300 lepih, suhih, čistih mecesnovih hlodov,
ki so poleg državne ceste. Debla so dajala po 6 do 8 hlodov. Povprečna vsebina hlodov je 0-260 m³, veliko jih ima pa tudi čez 1 m³ vsebine.
Naslov pove uprava „Jutra“.
1884 8-2

Jancigaj & Bagel specialna trgovina
raznovrstnega bombaža, športnih
čepic, čevljev in gamaš.
Na veliko in malo.
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 8.

Ljubljanski veliki semenj, paviljon E, odd. št. 35.
Keramična industrija
inž. Pavlin in drug
Petrovče pri Celju, Slovenija
1882 priporoča svojo bogato zalogo blaga 4-2
iz kamenine in majolike, raznih namiznih in umivalnih servizov, vaz, žardinjer, stenskih krožnikov, namiznih zastavkov, krožnikov raznih vrst, vrčev, skled i. t. d.

Gramofone, plošče, godbene avtomate, igle, peresa, posamezne dele
edino pri trdkih **562 48**
A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Mehanična delavnica za vsa popravila in druge precizne mehanike.

Stroji za obdelovanje lesa
Turbine
Zvonovi
40 26-25
Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

Splošna prometna banka
podružnica v Ljubljani
preje **I. C. Mayer**
Ljubljana, Marijin trg šte. 5.
Brzjavni naslov: Prometna Ljubljana.
Telefon št. 11 in 577. 1411 8-1

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvu, safe-deposits i. t. d.

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Velika zaloga: dvokolesa, otroški razni stroji, pneumatika in vsakovrstni deli.
F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg 28.
Sprejme se v polno popravilo, na emailliranje s ognjem in poniklanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. **Mehanična delavnica, Karlovaška cesta 4.**

„TRIBUNA“
tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, 1889 1
Karlovška cesta 4, Zvonarska ul. 1.

Najboljše okrepčujoče
in dietetično
sredstvo za odrasle in otroke
je telesnato vino lekarnarja **G. Piccolija**
638 v Ljubljani. 25-178

Lepe suhe gobe
(jurčke) 1848 5-6
kupuje po najvišji dnevni ceni
trgovka **Mihaela Omahen v Višnjigori.**

Obvestilo.
Imam v zalogi vse sokolske potrebnosti: kroje za olane in članice, telovadne obleke, čevlje, ovrtnike, gume itd. Ceniki na razpolago
Zdravci 1153 50 16
Peter Capuder, Ljubljana, Vidovdanska c. 2,
dobavitelj Jug. Sokol. Saveza.

Ponudite
vse neuporabne zlato predmete: verižice, prstane, obeske, zapestnice, uhane itd., kateri predmeti vam leže doma in jih
1170 ne nosite 20-14
trgovka F. CUDEN
trgovina ur, slatnine in srebrnine,
Ljubljana, Prešernova ul. 1.

V dobro službo se vzame poštena, pridna in pripravna

služkinja.
Vprašati je pri upravitelstvu „Jutra“,
Ljubljana, Sodna ulica 6.

Proda se hiša
z lepim vrtom in blesom, pripravna za obrtnike, poleg okrajne ceste pri rudarski bolnišnici Loke šte. 269. Stanovanje prazno 31. decembra 1921. Več se poizve pri lastniku **Ivanu Orešniku**, zaloga pivo Union, Trbovlje 2. 1415 8-3

Pohištvo in
tapetniška delavnica.
Spalne in jedilne sobe, pisarniške opreme, fotole, klubove garniture ter kuhinjske opreme po nizki ceni
Brata Sever, Ljubljana, Kolizej,
Gospodarska cesta št. 13.
1811 10-6

Športne klobuke
iz blaga
za dame in gospode
izdelujem po meri, naručila in poljubni izbori, iz lastnih blagovnih vzorcev, podobni k vsaki obleki ali kostumu, pripravi za turiste, kolesarje in potovalce, za dež itd.
S. Potočnik
Ljubljana, Selenburgova ul. 6/1.

Suhe gobe,
laneno seme
in druge deželne pridelke plača najbolje
Sever & komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 1841 6-6

Mestno županstvo v Kamniku
razpisuje mesto
drugega mestnega stražnika.
Zahteva se: dokaz telesne usposobljenosti in moralne neoporečnosti, dokaz jugoslov. državljanstva, dokaz o dosežanju službovanja in o poteku življenja.
S službo je zvezano prosto stanovanje, kurjava, razsvetljava in službena obleka.
Ponudbe s zahtevno plačo je vložiti do 15. septembra t. l. 1842 2-2

Največja zaloga finih platnenih robcev.
Graumann - cefirji. 900 81
C. J. HAMANN
Mestni trg 8.
Ustanovljeno 1866

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v peči, naj se obrne na trdko
Tone Malgaj, stavbni in pohištveni
pleskar in ličar
Ljubljana,
Kolodvorska ulica 6.

Mehanična vrvarna, terilnica, predilnica
Anton Šinkovec, Kranj-Grosuplje
Centrala: Grosuplje. Telefon: Grosuplje 1.
razstavlja svoje izdelke na Ljubljanskem velikem semnju paviljon E št. 39, katerega obisk vlijudno priporočamo. 1420 10-1

Ivan Zakotnik
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Dunajska cesta 46.
Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. 1830 10-2 **Tovarna furnirja.**

Tovarna konserv in mesne industrije na Vrhniki
naznanja otvoritev tovarniškega obrata.
Izdelujejo se vse vrste mesnih konserv, vse vrste prekajenega mesa, vse vrste klobas, masti, jušne kocke in drugi izdelki. 1878 2-2
Tovarna izvaža nadalje sveže meso, živino in prasiče.
Na velikem sejmu v Ljubljani bo imela svoj lastni paviljon.
Telefon: Vrhnika št. 10. Telefon: Ljubljana št. 70.
Pisarna: Ljubljana „Impex“, Krekov trg 10, Vrhnika: v tovarni.

ŠOLSKI ZVEZKI
za ljudske in srednje šole,
na razpolago v vsaki množini.
Priznано najboljši lastni izdelki
iz belega, finega papirja in močnih ovitkov.
Učiteljska tiskarna, Ljubljana
Franciščanska ulica 6. 1879 10-3
Najnižje cene! Zahtevajte cenik! Točna postrežba!
Ljubljanski veliki semenj, paviljon E št. 4.

Najnižje cene! Najnižje cene!
VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju
ETERIA
GUMIJEVI PODPETNIKI
VULKAN KRANJ
Izdeluje
prvovrstne podpetnike.
Čisto domače podjetje!
Edina tvornica te stroje v Jugoslaviji. Svetovno priznana kvaliteta.

Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb, Wien, Opatija, Zadar, 1303 26-3
New-York, Frank Sakser, State Bank.
Poslovne zveze z vsemi večjimi mesti v tu- in inozemstvu.